

Työeläkelaitoksille

1. VALTION ELÄKELAINSAÄDÄNNÖN MUUTOKSET
2. MERIMIESELÄKELAIN MUUTOKSET
3. KIRKON ELÄKELAINSAÄDÄNNÖN MUUTOKSET

Valtion eläkelait

Oheisena laki valtion eläkelain (VEL) muuttamisesta, laki valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ja laki valtion perhe-eläkelain (VPEL) muuttamisesta. Hallituksen esitys asiasta on yleiskirjeen A 38/93 liitteenä.

VEL:n muutokset vahvistettiin osittain hallituksen esityksestä poikkeavina. Osa teknisistä muutoksista on teknisten virheiden korjauksia tai ne johtuvat siitä, että yksityisen sektorin työeläkelakeja on muutettu joustavan eläkeikäjärjestelmän tarkistamisen johdosta. Muut muutokset johtuvat mm. työtömyysturvaan tehtyjen muutosten vaikutuksista. Myös VPEL vahvistettiin hallituksen esityksestä poiketen.

Lait tulivat voimaan 1.1.1994.

MEL

Oheisena myös laki merimieseläkelain muuttamisesta. Hallituksen esitys asiasta on yleiskirjeen A 62/93 liitteenä. Laki hyväksyttiin esityksen mukaisena.

Laki tuli voimaan 1.1.1994.

KiEL

Oheisena lisäksi laki evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain muuttamisesta ja laki evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 2 ja 3 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta. Vastaava hallituksen esitys on yleiskirjeen A 64/93 liitteenä. Hyväksytty KiEL poikkeaa osittain hallituksen esityksestä.

Lait tulivat voimaan 1.1.1994.

ELÄKETURVAKESKUS

Seppo Pietiläinen

Helena Tapio

N:o 1528

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1993

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) 5 §:n 2 ja 3 momentti, 6 §:n 2 momentti, 8 §:n 6 momentti, 17 §:n 1 ja 2 momentti ja 18 a §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 2 ja 3 momentti ja 8 §:n 6 momentti 30 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1599/92), 6 §:n 2 momentti 10 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa (851/71) ja 18 a §:n 2 momentti 31 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (91/85),

muutetaan 1 §:n 3 momentti, 2 §:n 1 momentin 2 kohta, 4 §, 5 §:n 4 momentti, 6 §:n 1 momentin 3 kohdan d ja e alakohta ja 4 kohta, 7 §:n 1 ja 3 momentti, 8 §:n 1—3 ja 5 momentti, 9 §:n 1 momentin a-kohta, 9 a §, 9 b §:n 1 momentti, 9 c §:n 1 ja 3 momentti, 9 d §:n 1 momentin 2 kohta, 10 §:n 1, 2, 5 ja 6 momentti, 10 a §, 10 b §:n 1 ja 4 momentti, 11 ja 12 §, 13 §:n 1 momentti, 15 §:n 1, 2 ja 5 momentti, 17 §:n 4 momentti, 18 §:n 3 ja 4 momentti, 18 d §:n 3 momentti, 19 §, 20 §:n 1 momentti, 25 §:n 1 momentti sekä 26 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentin 2 kohta, 8 §:n 2 momentti, 9 b §:n 1 momentti, 9 c §:n 1 ja 3 momentti, 9 d §:n 1 momentin 2 kohta, 10 §:n 5 ja 6 momentti, 10 b §:n 1 ja 4 momentti, 15 §:n 2 momentti ja 26 §:n 1 momentti 3 päivänä helmikuuta 1989 annetussa laissa (103/89), 4 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla, 5 §:n 4 momentti 7 päivänä tammikuuta 1982 annetussa laissa (16/82), 6 §:n 1 momentin 3 kohdan d alakohta mainitussa 10 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa ja e alakohta ja 18 d §:n 3 momentti 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (618/91) sekä 6 §:n 1 momentin 4 kohta muutettuna 23 päivänä joulukuuta 1982 annetulla lailla (1026/82) sekä mainituilla 10 päivänä joulukuuta 1971 ja 30 päivänä joulukuuta 1992 annetuilla laeilla, 7 §:n 1 momentti 16 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa (563/89) ja 3 momentti 10 päivänä tammikuuta 1992 annetussa laissa (5/92), 8 §:n 1 momentti 21 päivänä elokuuta 1987 annetussa laissa (716/87) ja 5 momentti 19 päivänä joulukuuta 1986 annetussa laissa (964/86), 8 §:n 3 momentti, 10 §:n 1 momentti ja 20 §:n 1 momentti mainitussa 30 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa, 9 a § muutettuna mainitulla 31 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla ja 31 päivänä joulukuuta 1985 annetulla lailla (1130/85), 10 §:n 2 momentti muutettuna mainituilla 19 päivänä joulukuuta 1986, 3 päivänä helmikuuta 1989 ja 30 päivänä joulukuuta 1992 annetuilla laeilla, 10 a § ja 18 §:n 3 ja 4 momentti 19 päivänä huhtikuuta 1985 annetussa laissa (326/85), 12 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja mainituilla 3 päivänä helmikuuta 1989 annetulla lailla, 13 §:n 1 momentti 4 päivänä kesäkuuta 1982 annetussa laissa (414/82), 15 §:n 1 momentti mainitussa 31 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa ja 5 momentti 23 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (232/79), 17 §:n 4 momentti 8 päivänä elokuuta 1986 annetussa laissa (600/86), 19 § muutettuna 16 päivänä tammikuuta 1987 annetulla lailla (8/87) ja mainituilla 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetulla lailla, sekä

lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 9 päivänä toukokuuta 1986 annetulla lailla (333/86) ja mainitulla 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetulla lailla, uusi 8 ja 9 momentti, lakiin uusi 5 a ja 5 b §, 7 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 18 päivänä heinäkuuta 1975 ja 9 päivänä tammikuuta 1981 annetuilla laeilla (568/75 ja 15/81) sekä mainituilla 16 päivänä tammikuuta 1987, 16 päivänä kesäkuuta 1989 ja 10 päivänä tammikuuta 1992 annetuilla laeilla, uusi 4 ja 5 momentti, jolloin nykyinen 4—8 momentti siirtyvät 6—10 momentiksi, 9 §:n 1 momenttiin siitä 24 päivänä lokakuuta 1986 annetulla lailla (757/86) kumotun b kohdan tilalle uusi b kohta, 10 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainituilla 19 päivänä joulukuuta 1986 ja 3 päivänä helmikuuta 1989 annetuilla laeilla sekä 13 päivänä tammikuuta 1989 annetulla lailla (21/89), uusi 7 momentti, lakiin uusi 17 a §, 18 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainituilla 19 päivänä huhtikuuta 1985, 3 päivänä helmikuuta 1989 ja 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetuilla laeilla, viimeksi mainitulla lailla kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti sekä uusi 6—8 momentti, jolloin nykyinen 6—10 momentti siirtyvät 9—13 momentiksi, sekä lakiin uusi 25 a § seuraavasti:

1 §

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta virka- tai työsuhteesta käytetään tässä laissa nimitystä palvelus ja samassa momentissa tarkoitetusta henkilöstä nimitystä edunsaaja. Vanhalla edunsaajalla tarkoitetaan tässä laissa edunsaajaa, joka oli 31 päivänä joulukuuta 1992 tämän lain piiriin kuuluvassa yhdenjaksoisessa palveluksessa ja jonka palvelus jatkuu yhdenjaksoisesti eläketapahtumaan asti. Palveluksen katsotaan 31 päivään joulukuuta 1998 jatkuvan tätä momenttia sovellettaessa yhdenjaksoisesti, jos palvelusta edeltävän palveluksen päättymisestä on kulunut enintään yksi kuukausi. Edellytyksenä on lisäksi, että edunsaaja on ollut palveluksen päättymistä välittömästi edeltäneet kuusi kuukautta yhdenjaksoisesti jatkuneessa palveluksessa ja hänellä palveluksen päättymistä välittömästi edeltäneiden viiden vuoden kuluessa on eläkeaikaa yhteensä vähintään kolme vuotta tai että työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke myönnetään 5 a §:ää soveltaen. Muuta kuin vanhaa edunsaajaa pidetään tätä lakia sovellettaessa uutena edunsaajana.

Palvelus, joka on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kymmenen vuotta sen vuoden loppuun mennessä, jonka aikana edunsaaja on täyttänyt 54 vuoden iän, päätetään eläkkeen laskemista varten teknisesti sanotun vuoden lopussa. Jollei palvelus ole edellä mainittuna ajankohtana jatkunut kymmentä vuotta, se päätetään sen vuoden lopussa, jona kymmenen vuotta täyttyy. Palvelusta ei kuitenkaan päätetä enää sen vuoden jälkeen, jonka päättymisestä on kaksi täyttä kalenterivuotta edunsaajan eläkeikään tai sitä alempana eroamisikään.

Edunsaajan jatkaessa työntekeään hänen katsotaan olevan uudessa palveluksessa. Palvelusta ei kuitenkaan katkaista, jos edunsaajan palkka on katkaisun jälkeisessä palveluksessa alentunut sellaisen poikkeuksellisen syyn johdosta, joka on ilmaantunut ennen palveluksen tässä momentissa tarkoitettua päättämistä, ja jos 7 §:n 2 momentin soveltamisen edellytykset tällöin täyttyvät.

Sen estämättä, mitä 5—8 momentissa säädetään palveluksen päättymisestä, katsotaan palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisena työntekejän eläkelain 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua vuoden aikaa laskettaessa sekä tämän lain 9 §:n 4 momenttia sovellettaessa.

2 §

Tämä laki ei koske

2) palvelusta sinä aikana, jolta edunsaajalla on oikeus saada virka- tai työsuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella tämän lain taikka muun lain tai asetuksen mukaista vanhuuseläkettä, varhennettua vanhuuseläkettä lukuun ottamatta, taikka sellaista työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä, jonka suuruutta määrätäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio;

4 §

Tämän lain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettu uuden edunsaajan eläkeikä on 65 vuotta. Mainitussa lainkohdassa tarkoitettu vanhan edunsaajan eläkeikä on 65 vuotta, jos hän on syntynyt vuoden 1959 jälkeen tai jos hänellä ei

ole vuoden 1994 loppuun mennessä vähintään viittä vuotta tämän lain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa.

Muiden kuin I momentissa tarkoitettujen vanhojen edunsaajien eläkeikä määräytyy tämän lain mukaan vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavan palvelusajan perusteella seuraavasti:

Eläkeikää vähintään	Eläkeikä
30 vuotta	63 vuotta
25 vuotta	63 vuotta 4 kuukautta
20 vuotta	63 vuotta 8 kuukautta
15 vuotta	64 vuotta
10 vuotta	64 vuotta 4 kuukautta
5 vuotta	64 vuotta 8 kuukautta

5 §

Eläkeajaksi luetaan myös aika, jolta edunsaajalla 23 vuotta täytettyään oli oikeus saada valtion varoista tämän lain mukaista, 5 a §:ää soveltaen myönnettyä työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä taikka rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (13/82) mukaista varhaiseläkettä, milloin hänelle myöhemmin vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden taikka työttömyyden johdosta on myönnettävä eläke sellaisen palveluksen perusteella, jossa on otettu huomioon aika työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisesta eläkeikään tai sitä alempana eroamisikään.

5 a §

Jos työkyvyttömyys tai työttömyys on alkanut ennen kuin palveluksen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan tämän palveluksen perusteella myönnettävää työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän välinen aika (*tuleva aika*).

Edellä I momentissa tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta edunsaaja on saanut:

1) opintovapaalaissa (273/79) tarkoitettua opintovapaata;

2) valtion virkamieslain (755/86), peruskoululain (476/83), lukiolain (477/83) tai koulutus- ja erorahastosta annetun lain (537/90) mukaista

omaehtoista ammatillista aikuiskoulutusta varten myönnettävää henkilökohtaista tukea;

3) työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/90) mukaista koulutustukea;

4) työttömyysturvalain (602/84) mukaista päivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain (1542/93) mukaista työmarkkinatukea enintään 180 päivältä, yhteensä kuitenkin enintään työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä enimmäismäärää vastaavilta päiviltä;

5) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahalain (611/91) mukaisista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella; tai

6) sairausvakuutuslain (364/63) mukaista päivärahaa kolmen viimeisen vuoden aikana välittömästi ennen tässä laissa tarkoitettua työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamista; näihin päiviin rinnastetaan päivät, joilta päivärahaa olisi suoritettu, jollei työntekijä olisi saanut sairausvakuutuslain 27 §:n 1 momentissa tarkoitettua sairaudesta, viasta tai vammasta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi maksettavaa vastaavaa korvausta jonkin muun lain mukaan.

Jos edunsaaja on saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 2 momentin perusteella ennen kuin palveluksen päättymisestä on kulunut 1 tai 2 momentissa tarkoitettua 360 päivää, luetaan tämän palveluksen perusteella myönnettävää työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi.

Tuleva aika luetaan työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös sellaisen palveluksen perusteella, jonka päätyttyä edunsaajalla on 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen 360 päivän täyttymisen ja työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen välisen, enintään yhdeksän vuoden pituisen ajan ollut valtion perhe-eläkelain 2 §:ssä tarkoitettu kolme vuotta nuorempi lapsi. Tällöin edellytyksenä on kuitenkin, että:

1) edunsaaja on saanut tämän lapsen perusteella sairausvakuutuslain mukaista äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka lasten koti-hoidon tuesta annetun lain (797/92) mukaista koti-hoidon tukea; ja että

2) tulevaa aikaa ei lueta eläkkeeseen oikeuttavaksi 1—3 momentin mukaan.

Mitä edellä säädetään tulevasta ajasta, sovel-

letaan vain, jos edunsaaja on ennen työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamista asunut Suomessa vähintään viisi vuotta. Erityisestä syystä valtiovarainministeriö voi kuitenkin päättää, ettei sanottua asumista koskevaa edellytystä sovelleta.

5 b §

Tuleva aika luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi vähintään kuusi kuukautta jatkuneen palveluksen perusteella.

Tuleva aika luetaan kuitenkin eläkkeeseen oikeuttavaksi kuutta kuukautta lyhyemmän palveluksen perusteella silloin, kun edunsaajalla ei ole ennen tätä palvelusta alkaneen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta eläkkeeseen, jota määrättäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio (*täysitehoinen eläke*).

Jos edunsaaja tulevaan aikaan oikeuttavan palveluksen päätyttyä on myöhemmin toisen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella saavuttanut oikeuden 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun täysitehoiseen eläkkeeseen, ei 5 a §:n säännöksiä sovelleta aikaisemman palvelukseen. Edunsaajan katsotaan tällöin saavuttaneen edellä tarkoitettun oikeuden lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) mukaiseen eläketurvaan sinä ajankohtana, jona hänen sanotussa laissa tarkoitetuissa työsuhteissa saamansa ansio yhteensä on ennen työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista noussut sanotun lain 7 §:n 1 momentissa edellytettyyn rajamäärään.

Edunsaajan, joka on täyttänyt 55 vuotta, ei katsota saavuttaneen 3 momentissa tarkoitettua oikeutta täysitehoiseen eläkkeeseen kuitenkaan sellaisen työ- tai virkasuhteen perusteella, johon edunsaaja on työllistetty työllisyylain (275/87) 18 §:n 3 momentin tai, jos kyseessä on muu työnantaja kuin valtio tai kunta, sitä vastaavan menettelyn mukaisesti (*velvoitetyö*) ja josta laskettava eläkkeen perusteena oleva palkka on pienempi kuin aikaisemmasta työ- tai virkasuhteesta taikka yrittäjätoiminnasta laskettava vastaava palkka. Jos edunsaaja ei ole menettänyt oikeuttaan tulevaan aikaan aikaisemman työ- tai virkasuhteen perusteella sillä hetkellä, kun hänen velvoitetyönsä alkoi, ei hänen tätä momenttia sovellettaessa katsota menettäneen oikeuttaan tulevaan aikaan aikai-

semmasta työ- tai virkasuhteesta velvoitetyön vuoksi.

6 §

Eläkeajaksi ei kuitenkaan lueta:

3) aikaa, jonka työ tai virantoimitus palveluksen jatkuessa on ollut keskeytyneenä yhdenjaksoisesti enemmän kuin 30 päivää, ellei siltä ajalta ole suoritettu palkkaa eikä palkattomuuden syynä ole ollut;

d) 5 a §:ää soveltaen myönnetyn työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen suorittaminen; taikka

e) sairausvakuutuslain 21 ja 23 §:ään perustuen myönnetty virkavapaus tai loma siltä osin kuin sairausvakuutuslain mukaan tuleva äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainraha kohdistuu siihen tai virkavapaus, jonka aikana edunsaaja saa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista kuntoutusrahaa, kuntoutusrahain mukaista kuntoutusrahaa, valtiokonttorin ohjeisiin perustuvaa varhaiskuntoutuksen kuntoutusrahaa taikka ansionmenetyskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella, ei kuitenkaan, jos kuntoutusrahaa on maksettu eläkkeen lisänä; eikä

4) aikaa palveluksessa, josta saatu ansio on luettava edunsaajan hyväksi eläkettä varten lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijöiden eläkelain nojalla.

7 §

Eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään kustakin palvelussuhteesta erikseen laskemalla enintään neljästä viimeisestä kalenterivuodesta ennen palveluksen päättymistä jäljempänä sanotulla tavalla valittujen kahden kalenterivuoden aikana palveluksesta saatujen 16 §:n mukaisesti tarkistettujen yhteenlaskettujen työansioiden keskimäärä kuukautta kohden. Jos palvelus on päätetty 1 §:n 8 momentin nojalla, katsotaan sen kuitenkin tätä momenttia sovellettaessa jatkuneen yhdenjaksoisesti, jos eläkkeen määrä siten laskettuna on suurempi. Jos palvelus on jatkunut useamman kuin kahden kalenterivuoden aikana, palveluksen alkamisvuotta ei oteta huomioon, ellei palvelus sanotuna kalenterivuotena ole jatkunut vähintään

kuutta kuukautta. Jos näin on valittavana kolme kalenterivuotta, jätetään niistä huomioon ottamatta se vuosi, jona työansioiden keskimäärä kuukautta kohden on pienin, ja jos valittavana on neljä kalenterivuotta, jätetään myös huomioon ottamatta se vuosi, jona työansioiden keskimäärä kuukautta kohden on suurin. Jos palvelus on jatkunut vain yhden kalenterivuoden aikana, eläkkeen perusteena olevana palkkana käytetään työansioiden keskimäärää kuukautta kohden. Jos palvelus on jatkunut useamman kuin neljän kalenterivuoden aikana, eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään edellä sanotuin tavoin palvelussuhteen päättymistä edeltäneiden neljän kalenterivuoden aikana saaduista työansioista. Jos palvelus on päättynyt kalenterivuoden lopussa, otetaan kuitenkin päättymisvuosi huomioon. Milloin kysymys on työkyvyttömyyseläkkeestä, palveluksen katsotaan eläkkeen perusteena olevaa palkkaa laskettaessa päättyneen 9 §:n 1 momentissa tarkoitetun työkyvyttömyyden alkamista edeltäneen kalenterikuukauden lopussa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu työansio määräytyy maksuajankohdan mukaan samoin perustein kuin veron ennakkoa tai veroa pidätettäessä. Työansiona ei kuitenkaan pidetä palveluksen päättyessä maksettavaa lomakorvausta, 10 momentissa tarkoitettulle edunsaajalle suoritettua ulkomaanedustuksen virkamiesten palkkauksesta annetun lain (346/88) 2 §:ssä mainittua paikalliskorotusta ja lain 3 §:ssä mainittuja korvauksia, ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella maksettavista korvauksista annetussa asetuksessa (652/93) mainittua paikalliskorotusta ja mainittuja korvauksia eikä palkkioita komiteoissa tai toimikunnissa tehdystä työstä taikka muista tehtävistä, joita ei ole pidettävä palvelukseen kuuluvina. Kunkin kalenterivuoden työansiota vähennetään tätä pykälää sovellettaessa määrä, joka vastaa sanotulle kalenterivuodelle vahvistettua edunsaajan eläkemaksuprosenttia.

Edellä 3 momentissa tarkoitettua työansiota ei kuitenkaan vähennetä siinä tarkoitettua eläkemaksun vuoksi enempää kuin sillä suhteellisella määrällä, jolla ansiotason suhteellinen nousu ylittää hintojen suhteellisen nousun vuoden 1992 kolmannesta vuosineljänneksestä kyseisen työansion ansaitsemisvuotta edeltäneen kalenterivuoden kolmanteen vuosineljännek-

seen. Kunakin vuonna vähennetään kuitenkin vähintään edelliselle kalenterivuodelle vahvistettu suhteellinen määrä.

Edellä 3 ja 4 momentissa tarkoitettu vähennys tehdään käyttämällä työntekijäin eläkelain 7 §:n 7 momentissa tarkoitettua kerrointa.

8 §

Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että edunsaajalla on eläkeaikaa vähintään yksi kuukausi, että hän on saavuttanut eläkeiän ja että palvelus on päättynyt.

Edunsaajalla on oikeus saada vanhuuseläkkeensä varhennettuna aikaisintaan sitä kalenterikuukautta seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana hän täyttää iän, joka on viisi vuotta alempi kuin hänen 4 §:n mukainen eläkeikänsä. Tällöin eläkkeen määrää vähennetään 10 b §:ssä säädetyllä tavalla. Varhennettuun vanhuuseläkkeeseen sovelletaan muutoin, mitä tässä laissa säädetään vanhuuseläkkeestä. Oikeutta varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ei ole 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla edunsaajalla.

Tämän lain nojalla osa-aikaeläkettä saavan edunsaajan vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä eläkeiässä on, että 9 d §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu osa-aikatyö on päättynyt ja että edunsaaja ennen osa-aikaeläkkeen lakkaamista ja osa-aikatyön päättymistä on saavuttanut eläkeiän.

Jos edunsaaja, jolla on eläkeaikaa vähintään yksi kuukausi, on saanut tämän lain, kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/64), kansaneläkelaitoksen eläkeohjesäännön tai eläkesäännön, Suomen Pankin eläkesäännön tai evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/66) nojalla myönnetyn taikka Ahvenanmaan maakunnan varoista soveltuvin osin valtion eläkesäännösten mukaisesti suoritettavaa eläketurvaa koskevan lainsäädännön nojalla myönnetyn vanhuuseläkkeen, hänellä on palveluksen päätyttyä oikeus tämän lain mukaiseen vanhuuseläkkeeseen riippumatta siitä, onko hän saavuttanut eläkeikänsä.

9 §

Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että palvelus on jatkunut yhdenjaksoisena vähintään yhden kuukauden, ja että edunsaaja sairauden, vian tai vamman johdosta a) palveluksen kestäessä on käynyt kykene-

mättömäksi virkaansa tai työhönsä todennäköisesti vähintään vuoden ajaksi, työkyvyttömyyden alkamisesta kulunut aika mukaan luetuna; jos hän jatkaa työntekoa, oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen arvioidaan kuitenkin b kohdan mukaisesti;

b) on jatkaessaan työntekoa a kohdassa tarkoitettua työkyvyttömyydestä huolimatta sillä tavoin työkyvytön, että hänen työkykynsä voidaan sairauden, vian tai vamman johdosta arvioida alentuneen vähintään 2/5:lla yhtä pitkäksi ajaksi kuin a kohdassa säädetään; tai

9 a §

Oikeus saada työttömyyseläkettä on 60 vuotta täyttäneellä pitkäaikaisesti työttömällä edunsaajalla, jolla on eläkeaikaa vähintään kuukausi, edellyttäen, että:

1) hänen työttömyyseläkettään määrättäessä voidaan eläkkeeseen oikeuttavana ottaa huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, ei kuitenkaan silloin, kun edunsaajalla on oikeus työttömyyseläkkeeseen työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan;

2) hän on 2 momentissa tarkoitettua työttömäksi joutumista välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana ansainnut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viisi vuotta; lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitetuissa työsuhteissa saatujen ansioiden perusteella ansainta-aika otetaan tällöin huomioon niin kuin sanotun lain 4 §:n 5 momentissa säädetään;

3) hän esittää työvoimaviranomaisen todistuksen siitä, että hän on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa ja ettei hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan; ja että

4) hän esittää työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen todistuksen siitä, ettei hänellä työttömyysturvalain 26 §:n 1 ja 2 momentin mukaan enää ole oikeutta työttömyyspäivärahaan.

Eläkettä määrättäessä edunsaajan katsotaan joutuneen työttömäksi sinä päivänä, jolta hänelle on ensimmäisen kerran suoritettu työttö-

myyspäivärahaa tai työmarkkinatukea 60 viikoksi kuluneen viikon aikana laskettuna päivästä, joka on aikaisintaan kuukautta ennen 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua työvoimaviranomaisen todistuksen antamispäivää.

9 b §

Edellä 9 §:n 1 momentin b ja c kohdassa tarkoitettu työkyvyttömyyseläke myönnetään joko täytenä eläkkeenä tai osaeläkkeenä. Tällöin täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään edunsaajalle, jonka työkyvyn voidaan arvioida ainakin vuoden ajaksi alentuneen vähintään 3/5:lla. Jos työkyky on alentunut tätä vähemmän, mutta kuitenkin vähintään 2/5:lla, myönnetään eläke osaeläkkeenä. Osaeläkkeenä myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen määrä on puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä.

9 c §

Sen estämättä, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 58 vuotta täyttäneellä edunsaajalla on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikäänymiseen liittyvät tekijät, palveluksessaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan palvelustaan. Edellytyksenä on kuitenkin, että edunsaaja on lopettanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännössä tarkoitettua ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa pienemmäksi kuin tämän lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan lukea eläkeajaksi myös eläkeiän tai tätä alemman eroamisajan saavuttamiseen jäljellä oleva aika, lukuun ottamatta kuitenkin 9 §:n 1 momentin d kohdassa tarkoitettua tilannetta ja tilannetta, jossa edunsaajalla on oikeus vanhuuseläkkeeseen 65 vuotta alemmassa eläkeiässä työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.

Edunsaajalla on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 1 momentin ensimmäi-

sessä ja viimeisessä virkkeessä ja 2 momentissa mainitut eläkkeen saamisen edellytykset. Päätökseen saa hakea muutosta niin kuin 23 §:ssä säädetään. Myönteinen ennakkopäätös on valtiokonttoria sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työnantajan ja edunsaajan sopiman sitä pitemmän ajan kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

-----

9 d §

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on 58 vuotta täyttäneellä edunsaajalla edellyttäen, että:

2) hän välittömästi ennen osa-aikaeläkkeen alkamista on ollut kuusi kuukautta yhdenjaksoisesti jatkuneessa palveluksessa ja hänellä osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden viiden vuoden kuluessa on eläkeaikaa yhteensä vähintään kolme vuotta ja on ollut tänä aikana sellaisessa kokoaikaisessa palveluksessa, jossa hänen tässä laissa tarkoitettu työansionsa tai työansio tässä laissa tarkoitettussa palveluksessa ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen säännösten piiriin kuuluvassa muussa toiminnassa yhteensä on vähintään tämän lain 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa mainittu markkamäärä nelinkertaina;

10 §

Eläke lasketaan kustakin palveluksesta erikseen. Eläkkeen määrä on kunkin palveluksen osalta eläkejaksi luettavalta täydeltä kuukaudesta 1/12 prosenttia ajalta ennen 1 päivää heinäkuuta 1962 ja siitä lukien 31 päivään joulukuuta 1994 1/6 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Eläkkeen määrä on 1 päivästä tammikuuta 1995 eläkejaksi luettavalta täydeltä kuukaudesta 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Sellaisen 1 §:n 3 momentissa tarkoitettun uuden edunsaajan palveluksen osalta, joka on alkanut vuoden 1992 jälkeen, eläkkeen määrä on kuitenkin myös ajalta ennen vuotta 1995 eläkejaksi luettavalta täydeltä kuukaudesta 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Eläkkeen määrä on kuitenkin 1 päivästä tammikuuta 1995 eläkejaksi luettavalta täydeltä kuukaudesta 1/6 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta sitä kuukautta seuraavan

kuukauden alusta, jonka aikana 1 §:n 3 momentissa tarkoitettu vanha edunsaaja täyttää 55 vuotta ja 1 päivästä tammikuuta 1994 eläkejaksi luettavalta täydeltä kuukaudesta 5/24 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta sen vuoden alusta, jona 1 §:n 3 momentissa tarkoitettu uusi edunsaaja täyttää 60 vuotta, ei kuitenkaan siltä osin kuin eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan 5 a §:n mukaisesti työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja eläkeiän tai tätä alemman eroamisajan välinen aika tai 5 §:n 4 momentin perusteella aika, jolta edunsaaja on saanut eläkettä.

Edellä 1 §:n 3 momentissa tarkoitettun vanhan edunsaajan eläkkeen määrä on kuitenkin 31 päivään joulukuuta 1994 kunkin palveluksen osalta eläkejaksi luetulta täydeltä kuukaudesta 11/60 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Sama koskee edunsaajaa, jolle on 8 §:n 5 momentissa mainittujen säännösten ja määräysten perusteella myönnetty sellainen eläke, joka on laskettu 31 päivään joulukuuta 1994 palvelun ajan osalta tätä momenttia vastaavia määräyksiä soveltaen.

Kunkin palveluksen osalta määrätyt eläkkeet lasketaan yhteen. Sellaisen tämän lain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettun vanhan edunsaajan, joka on syntynyt vuoden 1959 jälkeen tai jolla ei ole vuoden 1994 loppuun mennessä vähintään viittä vuotta tämän lain mukaan eläkejaksi luettavaa palvelusaikaa, ja mainituissa lainkohdassa tarkoitettun uuden edunsaajan eläkkeiden enimmäismäärä saa olla enintään 60 prosenttia korkeimmasta sellaisen tämän lain mukaisesti lasketun eläkkeen perusteena olevasta palkasta, jossa on eläkeaikaa vähintään kaksi vuotta. Jos sellaista ei ole, yhteismäärä saa olla enintään 60 prosenttia korkeimmasta tämän lain mukaisen eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Muiden kuin edellä tässä momentissa tarkoitettujen vanhojen edunsaajien osalta ja sellaisten edunsaajien osalta, joille on 8 §:n 5 momentissa mainittujen säännösten ja määräysten perusteella myönnetty 2 momentissa tarkoitettu eläke ja joilla on vuoden 1994 loppuun mennessä vähintään viisi vuotta tämän lain mukaan eläkejaksi luettavaa palvelusaikaa, eläkkeiden enimmäismäärä määräytyy kuitenkin prosentteina edellä tarkoitettusta eläkkeen perusteena olevasta palkasta tämän lain mukaan vuoden 1994 loppuun mennessä eläkejaksi luettavan palvelusajan perusteella seuraavasti:

Eläkeaikaa vähintään	Eläkkeiden enimmäismäärä
30 vuotta	66 prosenttia
25 vuotta	65 prosenttia
20 vuotta	64 prosenttia
15 vuotta	63 prosenttia
10 vuotta	62 prosenttia
5 vuotta	61 prosenttia

Jos edunsaajalla 5 §:n 5 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettun palveluksen perusteella on oikeus eläkkeeseen myös työntekijäin eläkelain nojalla tai jos hänellä 6 §:n 1 momentin 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettun toiminnan perusteella on oikeus eläkkeeseen kansainväliseltä järjestöltä tai yhteistyöelimeltä tai kehitysyhteistyötehtävästä vähintään viisi vuotta kestäneen toiminnan perusteella taikka jos hänellä valtion palvelukseen ulkomailta otettuna työntekijänä toimimisen perusteella on oikeus myös sellaiseen ulkomailta tulevaan eläkkeeseen tai sitä vastaavaan etuuteen, jonka kustannuksiin valtio on osallistunut, tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään:

1) työntekijäin eläkelain mukainen eläke siltä osin kuin se perustuu samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke;

2) kansainväliseltä järjestöltä tai yhteistyöelimeltä taikka kehitysyhteistyötehtävästä tuleva eläke siltä osin kuin se perustuu muihin kuin edunsaajalta perittyihin maksuihin ja samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke; ja

3) valtion palvelukseen ulkomailta otettuna työntekijänä toimimisen perusteella ulkomailta tuleva eläke tai sitä vastaava etuus siltä osin kuin se perustuu samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke,

jolloin ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain mukaisesta eläkkeestä muiden eläkkeiden ja korvausten johdosta tehtävää vähennystä. Eläkkeen enimmäismäärästä on muutoin voimassa mitä jäljempänä säädetään.

Edellä 6 momentin 3 kohdassa tarkoitettu eläkettä vastaava etuus vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä valtiovarainministeriön vahvistamien laskentaperusteiden mukaisesti.

10 a §

Muuta kuin osa-aikaeläkettä korotetaan työeläkelisillä, jos edunsaaja on saanut:

1) työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa;

2) työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista ansiotukea;

3) valtion virkamieslain, peruskoululain, lukiolain tai koulutus- ja erorahastosta annetun lain mukaista omaehtoista ammatillista aikuiskoulutusta varten myönnettävää henkilökohtaista tukea; tai

4) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen taikka kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella, ei kuitenkaan, jos kuntoutusraha on maksettu eläkkeen lisänä.

Edellä 1 momentissa mainittu etuus ei oikeuta työeläkelisään, jos etuus on maksettu:

1) ajalta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona edunsaaja on täyttänyt 23 vuotta;

2) ajalta ennen sitä kalenterivuotta, jona edunsaajalla on ollut ensimmäinen työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava virka- tai työsuhte taikka yrittäjätoimintaa, tai sanotulta kalenterivuodelta;

3) kalenterivuodelta, jonka ajan edunsaaja on ollut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön alaisessa virka- tai työsuhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, jollei edunsaaja ole samana kalenterivuonna ansainnut lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista palkkaa vähintään sanotun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua rajamäärää; eikä

4) eläketapahtuman sattumisvuodelta.

Työeläkelisä lasketaan kertomalla eläkkeen määrä niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa tarkoitettua etuutta on maksettu (etuuskuukaudet) ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan edunsaajan 23 vuoden iän täyttämistä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteenlasketun lukumäärän perusteella, joilta edunsaaja on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, jolta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.

Työttömyysturvalain 18 §:ssä tarkoitettua lyhennettyä työpäivää tekevän ja saman lain 19 §:ssä tarkoitettua osa-aikatyötä vastaan otaneen edunsaajan työttömyyspäivien lukumääränä käytetään saatuja päivärahoja vastaavien täysien päivärahojen lukumäärää.

10 b §

Jos vanhuuseläke myönnetään 8 §:n 2 momentin mukaisesti varhennettuna, eläkettä vähennetään puoli prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen eläkeiän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alkua. Vähennys lasketaan siitä yhteensovitusta eläkkeestä, joka edunsaajalle on karttunut eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia siitä 11 tai 12 §:n mukaisesti yhteensovitusta eläkkeestä, joka edunsaajalle on karttunut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen säännösten mukaan osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Jos edunsaajalla on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun edellä tarkoitetun säännöksen perusteella ja tässä tarkoitettu rajaus vähentää osa-aikaeläkettä, tehdään vähennys näiden säännösten mukaan ansaittujen ja yhteensovitettujen eläkeoikeuksien suhteessa.

11 §

Myönnettäessä eläke 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulle uudelle edunsaajalle eläkkeen enimmäismäärä lasketaan soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti. Vanhuuseläkkeet, jotka on myönnetty varhennettuna, otetaan yhteensovituksessa huomioon ilman varhentamisesta johtuvaa vähennystä.

12 §

Myönnettäessä eläke 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulle vanhalle edunsaajalle eläkkeen enimmäismäärä lasketaan soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti. Sellaisen vanhan edunsaajan osalta, joka on syntynyt vuoden 1959 jälkeen tai jolla ei ole vuoden 1994 loppuun mennessä tämän lain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa vähintään viittä vuotta, yhteensovitusraja saadaan kuitenkin ottamalla 60 prosenttia yhteensovitusperusteesta ja, jos yhteensovitusperuste ylittää 586 markkaa, vähentämällä 6 prosenttia ylitteestä, enintään kuitenkin kansaneläkkeen pohjaosan määrä. Muiden kuin edellä tässä momentissa

tarkoitettujen vanhojen edunsaajien ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen edunsaajien eläkettä yhteensovitettaessa käytetään kuitenkin sanottuun 60 prosentin sijasta seuraavan taulukon mukaista prosenttimäärää, joka määräytyy tämän lain mukaan vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavan palvelusajan perusteella:

Eläkeaikaa vähintään	Prosenttia
30 vuotta	66
25 vuotta	65
20 vuotta	64
15 vuotta	63
10 vuotta	62
5 vuotta	61

Osaeläkkeenä myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä yhteensovitettaessa yhteensovitusraja on 30 prosenttia yhteensovitusperusteesta.

Yhteensovituksessa otetaan huomioon työntekijäin eläkelain 8 §:ssä mainitut suoritukset. Edellä 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulle vanhalle edunsaajalle myönnetty tämän lain mukainen eläke otetaan kuitenkin yhteensovituksessa huomioon sellaisenaan. Vanhuuseläkkeet, jotka on myönnetty varhennettuina, otetaan yhteensovituksessa huomioon ilman varhentamisesta johtuvaa vähennystä. Jos suoritusten yhteismäärä ylittää yhteensovitusrajan, ylittävä osa vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Vanhuuseläkkeen saajalle suoritetaan siihen saakka, kunnes hän saa oikeuden eläkkeeseen kansaneläkelain nojalla, täydennysosana se määrä, joka kansaneläkkeen huomioon ottamisen johdosta on vähennetty tämän lain mukaisesta eläkkeestä. Täydennysosaa ei kuitenkaan suoriteta varhennettun vanhuuseläkkeen saajalle.

Kansaneläkkeen pohjaosa otetaan kunakin kalenterivuonna huomioon sen määräisenä kuin se on edeltäneen kalenterivuoden marraskuun 1 päivänä.

13 §

Edellä 11 ja 12 §:ssä tarkoitettu yhteensovitus tehdään uudelleen soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 a §:n mukaisesti.

15 §

Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläke maksetaan, jollei 15 a §:n säännöksistä muuta johdu, sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana oikeus eläkkeen saamiseen

on syntynyt, muuta eläkettä kuin osatyökyvyttömyyseläkettä kuitenkin aikaisintaan palkan saamisen päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Yksilöllistä varhaiseläkettä maksetaan edellä säädetyn mukaisesti kuitenkin aikaisintaan eläkkeen tai ennakkopäätöksen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Työttömyyseläke maksetaan sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana edunsaaja täyttää 9 a §:n 1 momentissa tarkoitettut eläkkeen saamisen edellytykset.

Vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä ei ilman pätevää syytä myönnetä takautuvasti pitemmältä kuin vuoden ajalta ennen eläkehakemuksen tekemistä eikä työttömyyseläkettä tai osa-aikaeläkettä pitemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta ennen sen hakemista seuraavaa kuukautta. Yksilöllinen varhaiseläke voidaan poikkeuksellisesta syystä myöntää takautuvasti, kuitenkin enintään vuoden ajalta ennen hakemista seuraavaa kuukautta.

Jos vanhuuseläke tai sellainen täysi työkyvyttömyyseläke, jonka suuruutta määrättäessä ei ole sovellettu 5 a §:ää, on ennen 11 tai 12 §:n mukaista eläkkeen enimmäismäärän laskemista pienempi kuin 2,50 markkaa kuukaudessa, voidaan eläke maksaa kertasuorituksena, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön työntekijäin eläkelain 19 b §:n soveltamista varten vahvistamien perusteiden mukaan. Kertasuorituksen saaneella ei sen jälkeen ole saman eläketapahtuman johdosta oikeutta eläkkeeseen siitä palveluksesta, johon kertasuoritusta vastaava eläke on perustunut. Jos määräajaksi myönnetty työkyvyttömyyseläke on maksettu kertasuorituksena, voidaan eläkkeensaajalle kuitenkin myöntää eläke siltä ajalta, jonka hänen työkyvyttömyytensä määräajan jälkeen jatkuu. Edellä sanottu markkamäärä tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta sen palkaindeksiluvun mukaan, joka vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin soveltamista varten.

17 §

Jos eläkkeen saaja on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, maksetaan takautuva eläke joko sosiaalivakuutuslainsäädännön tai työttömyyskassan vaatimuksesta

sosiaalivakuutuslainsäädännön tai työttömyyskassalle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuon määrää.

17 a §

Jos edunsaaja on alaikäinen taikka jos hän sairauden tai muun syyn takia ei pysty itse hakemaan eläkettä ja jollei hänellä ole huoltajaa tai tätä tarkoitusta varten määrättyä uskotua miestä, voi valtiokonttorin hyväksymä edunsaajan lähiomainen tai muu hänestä pääasiallisesti huolehtiva henkilö edunvalvojana käyttää edunsaajan puhevaltaa tämän lain mukaista eläkettä koskevassa asiassa.

18 §

Jos yksilöllisen varhaiseläkkeen saaja menee ansiotyöhön ja ansaitsee 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua markkamäärän tai sitä enemmän, voidaan sen estämättä, mitä 9 b §:n 2 momentissa säädetään, yksilöllinen varhaiseläke maksaa 9 b §:n mukaisen osaeläkkeen suuruisena. Jos kuitenkin eläkkeensaajan ansiotulot ylittävät 3/5 eläkkeen perusteena olevasta palkasta, eläkettä ei makseta ja se jätetään lepäämään.

Jos edunsaajan työkyky muuttuu siten, että muutoksella 9 b §:n mukaan on vaikutusta eläkkeen suuruuteen ja jos muutoksen, kun otetaan huomioon myös jo kulunut aika, voidaan arvioida jäävän pysyväksi ainakin vuoden ajaksi, tarkistetaan eläkkeen määrä edunsaajan hakemuksesta tai valtiokonttorin aloitteesta muutosta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jollei 15 a §:n säännöksistä muuta johdu. Eläkettä ei alenneta ajalta, jolta sitä on jo suoritettu, eikä koroteta pitemmältä ajalta kuin edunsaajan hakemusta tai valtiokonttorin tarkistuspäätöstä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltäneiltä kuudelta kuukaudelta. Osa-eläkkeenä myönnetty työkyvyttömyyseläke muutetaan eläkkeensaajan hakemuksesta yksilölliseksi varhaiseläkkeeksi sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jona eläkkeensaaja on täyttänyt 9 c §:n 1 momentissa säädettyt edellytykset, ei kuitenkaan takautuvasti kuutta kuukautta pitemmältä ajalta ennen hakemista seuraavaa kuukautta.

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, se voidaan maksaa osaeläkkeenä vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Osa-eläke voidaan maksaa täy-

tenä eläkkeenä 18 d §:n 2 momentissa tarkoitettun kuntoutuksen ajalta.

Kun yksilöllisen varhaiseläkkeen saaja menee ansiotyöhön, jonka vuoksi 2 momentin mukaan eläke olisi maksettava osaeläkkeenä tai sitä ei saisi maksaa lainkaan, valtiokonttori muuttaa eläkkeen määrän tai keskeyttää eläkkeen maksamisen seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen. Näissä tapauksissa valtiokonttori voi periä aiheettomasti maksetut eläke-erät takaisin eläkkeensaajan ansiotyöhön ryhtymisestä lukien.

Työnteon lakatessa tai vähentyessä siten, että edunsaajalla on oikeus saada yksilöllistä varhaiseläkettä täytenä tai osaeläkkeen suuruisena, lepäävänä ollutta yksilöllistä varhaiseläkettä ryhdytään maksamaan hakemista seuraavan kuukauden alusta. Poikkeuksellisesta syystä eläke voidaan maksaa takautuvasti, kuitenkin enintään vuoden ajalta ennen hakemista seuraavaa kuukautta.

Lepäävänä oleva yksilöllinen varhaiseläke voidaan eläkkeensaajan hakemuksesta lakkauttaa hakemista seuraavan kuukauden alusta. Jollei lepäävänä ollutta yksilöllistä varhaiseläkettä ole vaadittu maksettavaksi uudelleen viiden vuoden kuluessa keskeyttämisestä, varhaiseläke katsotaan ilman eri päätöstä lakanneeksi sanotun ajan kuluttua.

18 d §

Edellä 18 c §:n 3 momentissa tarkoitettu harkinnanvarainen kuntoutusavustus on enintään kuudelta kuukaudelta lasketun kuntoutusrahan suuruinen. Harkinnanvarainen kuntoutusavustus määritellään kertasuorituksena ja maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta ei makseta ajalta, jolta edunsaajalla on oikeus saada työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea.

19 §

Jos edunsaajalle, jolta 5 a §:n mukaisesti myönnetty työkyvyttömyyseläke on lakkautettu, myönnetään uusi työkyvyttömyyseläke sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on

alkanut ennen kuin lakkautetun eläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, tai jos hän myöhemmin tulee saman sairauden, vian tai vamman johdosta uudelleen työkyvyttömäksi, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläke samojen perusteiden mukaan kuin lakkautettu eläke.

Jos työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuva sellainen eläke, jota määrättäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, määrätään uuden työkyvyttömyyden perusteella samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke, ei aikaisemman eläkkeen päättymisen jälkeen jatkunutta työ- tai virkasuhdetta taikka yrittäjätoimintaa oteta eläkkeeseen oikeuttavana huomioon.

Jos tämän lain mukaista kuntoutusrahaa saaneelle edunsaajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin kuntoutusrahakauden päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, eläke määrätään niillä perusteilla, joiden mukaan se olisi määrätty, jos työkyvyttömyys olisi alkanut kuntoutuspäätöstä tehtäessä.

20 §

Täysi työkyvyttömyyseläke tai työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi palveluksen päätyttyä ja eläkkeen saajan saavuttaessa eläkeiän, virkasuhteessa olevan eläkkeen saajan osalta kuitenkin viimeistään hänen saavuttaessaan eroamisikänsä.

25 §

Aiheettomasti maksettu etuus saadaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Kulloinkin suoritettavasta eläke-erästä ei kuitenkaan saa eläkkeensaajan suostumuksetta vähentää enempää kuin kuudesosan siitä eläke-erän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakoperintälain (418/59) nojalla pidätetty ennakko tai rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/78) nojalla lähdevero.

25 a §

Valtiokonttorin ja valtion eläkelautakunnan lainvoimainen eläkkeen takaisinperintää koske-

va päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin riita-asiassa annettu lainvoiman saanut tuomio.

26 §

Kunnan ja muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomainen tai laitos, eläketurvakeskus, vakuutus- ja eläkelaitos, yksityinen työnantaja, sairaala sekä 5 a ja 10 a §:ssä tarkoitettuja etuuksia myöntävät viranomaiset ja laitokset ovat velvolliset pyynnöstä antamaan maksutta valtiokonttorille hallussaan olevat tiedot, jotka voivat vaikuttaa käsiteltävänä olevan eläkeasian ratkaisemiseen, noudattaen kuitenkin, mitä muussa laissa on salassapitovelvollisuudesta säädetty. Lääkärintlausunnosta ja -todistuksesta on kuitenkin suoritettava kohtuullinen korvaus.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Tämän lain 1 §:n 3 momentissa, 4 §:ssä, 6 §:n 1 momentin 4 kohdassa, 8, 10, 10 a, 10 b ja 20 §:ssä säädettyjä muutoksia ei sovelleta edunsaajaan, joka on syntynyt ennen vuotta 1940. Häneen ei sovelleta myöskään 5 §:ssä säädettyjä eläkeikää koskevia muutoksia, 11 §:n muutoksia muilta osin kuin pykälän viimeisen virkkeen osalta eikä 12 §:n muutoksia muilta osin kuin kansaneläkelain mukaisen lapsikorotuksen huomioon ottamatta jättämisen osalta. Tämän lain 1 §:n 3 momentissa, 4, 10 ja 11 §:ssä sekä 12 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjä muutoksia ei sovelleta edunsaajaan, jonka eläketapahtuma sattuu ennen 1 päivää tammikuuta 1995, jos edunsaajalla ei ole sellaista 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanutta palvelusta, jota edeltävän palveluksen päättymisestä on kulunut yli kuukausi.

Tätä lakia sovelletaan sellaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu lain tultua voimaan. Tämän lain 9, 13 ja 17 §:ää sekä 18 §:n 2, 4 ja 6—8 momenttia sovelletaan kuitenkin myös eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, tämän lain 1 §:n 8 ja 9 momenttia sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa oleviin palveluksiin.

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 1994 54 vuotta täyttäneen edunsaajan palvelus on sanottuna päivänä jatkunut vähintään kymmenen vuotta, päätetään palvelus 1 §:n 8 momen-

tin mukaisesti vuoden 1994 lopussa, jos mainitussa momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Ennen tämän lain voimaantuloa 55 vuotta täyttäneeseen edunsaajaan, jolla tämän lain voimaan tullessa on oikeus työttömyysturvain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen, sovelletaan valtion eläkelain 9 a §:ää sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Säännöstä sovellettaessa edunsaajalla katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös työttömyysturvain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuajana ja 1 päivänä tammikuuta 1994. Jos tämän lain 5 a ja 5 b §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät, edunsaajalla katsotaan työttömyyseläkettä määrättäessä olevan oikeus 5 a §:ssä tarkoitettuun tulevaan aikaan, vaikka 9 a §:n 2 momentissa tarkoitettu työttömäksi joutuminen on tapahtunut 63 vuoden iän tai tätä alemman eroamisiän täyttämisen jälkeen.

Sen estämättä, mitä 9 c §:n 1 momentissa säädetään yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikärajaista, edunsaaja, joka on syntynyt ennen vuotta 1940, säilyttää oikeuden saada yksilöllistä varhaiseläkettä 55 vuoden iän täyttämisen jälkeen. Tämän lain 9 c §:n 3 momenttia sovelletaan ennakkopäätökseen, joka annetaan tämän lain voimassa ollessa.

Tämän lain 10 a §:ää sovelletaan vain sellaiseen edunsaajaan, jonka valtion eläkelain 10 §:n mukainen karttumisprosentti tai valtion eläkelain mukaisten eläkkeiden yhteenlaskettu karttumisprosentti on pienempi kuin 60. Mainittua pykälää sovellettaessa ei ennen tämän lain voimaantuloa maksettuja pykälässä tarkoitettuja etuuksia oteta huomioon.

Tämän lain 12 §:n 3 ja 5 momentin muutoksia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa sattuneisiin eläketapahtumiin siltä osin kuin kysymys on kansaneläkelain 29 §:n nojalla maksettavan lapsikorotuksen huomioon ottamatta jättämisestä. Tällöin ei oteta huomioon lain voimaan tultua syntyneiden lasten perusteella maksettavaa lapsikorotusta. Jos yhteensovituksessa on tämän lain voimaan tullessa otettu huomioon kansaneläkkeen lapsikorotus vähintään kolmen lapsen perusteella, lisätään eläkkeeseen tämän lain voimaantulosta lukien se osa valtion eläkelain mukaisesta eläkkeestä, joka siitä on vähennetty sanotun lapsikorotuksen vuoksi.

Sen estämättä, mitä valtion eläkelain muut-

tamisesta 3 päivänä helmikuuta 1989 annetun lain (103/89) voimaantulosäännöksessä säädetään, valintaoikeutta ja mainitussa voimaantulosäännöksessä tarkoitettujen eläkeikää koskevien säännösten soveltamisen edellytyksenä ei ole, että edunsaajalla on oikeus eläkkeeseen valtion eläkelain 10 §:n 2 momenttia soveltaen. Mainittuja valintaoikeutta ja eläkeikää koskevia säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta vuoden 1939 jälkeen syntyneeseen tämän lain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuun uuteen edunsaajaan eikä edunsaajaan, joka on saanut valtion eläkelain mukaista osa-aikaeläkettä tai yksilöllistä varhaiseläkettä. Tässä momentissa tarkoitettua eläkeiän valintaan oikeutetun edunsaajan eläkkeen karttumisprosentti on vähintään 60, jos

hänellä on valtion eläkelain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa vähintään 30 vuotta. Tällainen puuttuva karttuma liitetään edunsaajan viimeiseen palvelukseen. Tätä momenttia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1995.

Tämän lain 12 §:n 1 momentissa ja 15 §:n 5 momentissa säädetyt markkamäärät vastaavat vuodelle 1966 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Tämän lain 25 a §:ää sovelletaan päätökseen, joka on annettu lain voimaantulon jälkeen.

Tämän lain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulle vanhalle edunsaajalle myönnettävää eläkettä pidetään valtion eläkelain voimaanpanolain (281/66) 5 §:ää sovellettaessa valtion eläkelain 10 §:n 2 tai 3 momenttia soveltaen myönnettävänä eläkkeenä.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1993

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Iiro Viinanen*

No 1529

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1993

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion eläkelain muuttamisesta 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1599/92)
voimaantulosäännöksen 2 momentti seuraavasti:

Lakia sovelletaan vuoden 1939 jälkeen syn-
tynneeseen edunsaajaan, jolla on vuoden 1992
jälkeen alkanut valtion eläkelain piiriin kuulu-
va palvelus. Lakia ei sovelleta edunsaajaan,
jonka palvelus on ollut voimassa ennen lain
voimaantuloa ja joka jatkuu yhdenjaksoisesti.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1994.

Tätä lakia sovelletaan eläketapahtumaan,
joka on sattunut 1 päivänä tammikuuta 1993
tai sen jälkeen.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1993

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Iiro Viinanen*

HE 96/93
StVM 58/93
SuVM 8/93

Laki**valtion perhe-eläkelain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1993

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun valtion perhe-eläkelain (774/68) 6 §:n 2 momentti, 7 §:n 3 momentti, 7 c §, 8 §, 12 §:n 5 momentti, 17 §, 22 §:n 1 momentti ja 23 §:n 1 momentti,

sellaisena kuin niistä ovat 6 §:n 2 momentti, 7 §:n 3 momentti ja 7 c § 9 päivänä helmikuuta 1990 annetussa laissa (103/90), 8 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetulla lailla (440/69) sekä 12 §:n 5 momentti 21 päivänä elokuuta 1987 annetussa laissa (714/87), sekä

lisätään 6 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 9 päivänä helmikuuta 1990 annetussa laissa, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, sekä lakiin uusi 22 a § seuraavasti:

6 §

Myönnettäessä perhe-eläke sellaisen edunjättäjän jälkeen, joka oli valtion eläkelain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettu vanha edunsaaja, on yhteensovitusraja kuitenkin seuraavan taulukon mukainen prosenttimäärä, joka määräytyy edunjättäjän valtion eläkelain mukaan vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavan palvelusajan perusteella:

Eläkeaikaa vähintään	Prosenttia
30 vuotta	66
25 vuotta	65
20 vuotta	64
15 vuotta	63
10 vuotta	62
5 vuotta	61
alle 5 vuotta	60

Yhteensovitusrajasta vähennetään kutakin edunsaajana olevaa lasta kohden perhe-eläkelain (38/69) mukaan suoritettavan lapseneläkkeen perusmäärä sekä, jos tämän lain mukaisena edunsaajana on myös leski, perhe-eläkelain mukaisen leskeneläkkeen pohjaosan määrä. Vähennyksenä ei kuitenkaan oteta huomioon enempää kuin edellä olevan taulukon mukaisen prosenttimäärän puolikas yhteensovitusperusteesta. Silloin, kun perhe-eläkkeen saajana on lesken asemesta edunjättäjän enti-

nen puoliso, yhteensovitusta toimitettaessa ei vähennetä perhe-eläkelain mukaisen leskeneläkkeen pohjaosan määrää.

7 §

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken ansiotyöhön perustuvana eläkkeenä pidetään sitä eläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta. Näin menetellään myös vieraan valtion vastaavan etuuden osalta. Eläkettä määrättäessä ei tällöin kuitenkaan sovelleta valtion eläkelain 5 a §:n säännöksiä päivistä, jotka jätetään huomioon ottamatta siinä tarkoitettuja 360 päivää laskettaessa.

7 c §

Sen lisäksi, mitä 7 b §:ssä säädetään, eläkesovitus tehdään uudelleen vain, jos leskelle myönnetään 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläke muuna kuin osa-aikaeläkkeenä. Tällöin käytetään samaa eläkesovitusperustetta kuin eläkesovitusta ensimmäistä kertaa tehtäessä.

8 §

Edellä 6 §:ssä tarkoitettu yhteensovitus teh-

dään uudelleen soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 a §:n mukaisesti.

12 §

Perhe-eläkkeen maksamisesta kertosuorituksena noudatetaan soveltuvin osin valtion eläkelain 15 §:n 5 momentin säännöksiä.

17 §

Jos edunsaaja on alaikäinen taikka jos hän sairauden tai muun syyn takia ei pysty itse hakemaan perhe-eläkettä ja jollei hänellä ole hoilhojaa tai tätä tarkoitusta varten määrättyä uskottua miestä, voi valtiokonttorin hyväksymä edunsaajan lähiomainen tai muu hänestä pääasiallisesti huolehtiva henkilö edunvalvojana käyttää edunsaajan puhevaltaa tämän lain mukaista perhe-eläkettä koskevassa asiassa.

Edellä 1 momentissa säädettyin edellytyksin valtiokonttori voi myös suorittaa perhe-eläkkeen sen saajan lähiomaiselle tai muulle henkilölle.

22 §

Aiheettomasti maksettu perhe-eläke saadaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista perhe-eläke-eristä. Kulloinkin suoritettavasta perhe-eläke-erästä ei kuitenkaan saa eläkkeensaajan suostumuksetta vähentää enempää kuin kuudesosan siitä perhe-eläke-erän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun perhe-eläke-erästä on ennakkoperintälain (418/59) nojalla pidätetty ennakko tai rajoitusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/78) nojalla lähdevero.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1993

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

22 a §

Valtiokonttorin tai valtion eläkelautakunnan lainvoimainen perhe-eläkkeen takaisinperintää koskeva päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin riita-asiassa annettu lainvoimainen tuomio.

23 §

Kunnan ja muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomaisen tai laitoksen, eläketurvakeskus, vakuutus- ja eläkelaitos, sairaala sekä valtion eläkelain 5 a ja 10 a §:ssä tarkoitettuja etuuksia myöntävät viranomaiset ja laitokset ovat velvolliset pyynnöstä antamaan valtiokonttorille hallussaan olevat tiedot, jotka voivat vaikuttaa käsiteltävänä olevan perhe-eläkeasian ratkaisemiseen, noudattaen kuitenkin, mitä muussa laissa on salassapitovelvollisuudesta säädetty. Lääkärintlausunnosta ja -todistuksesta on kuitenkin suoritettava kohtuullinen korvaus.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994. Tämän lain 7 §:n 3 momentti tulee kuitenkin voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tätä lakia sovelletaan, jos edunjättäjä on kuollut lain tultua voimaan. Lain 22 a §:ää sovelletaan kuitenkin päätökseen, joka on annettu lain voimaantulon jälkeen. Tämän lain 6 §:ssä säädettyjä muutoksia ei kuitenkaan sovelleta, jos edunjättäjä on syntynyt ennen 1 päivää tammikuuta 1940 tai jos edunjättäjä on kuollut ennen 1 päivää tammikuuta 1995.

Valtiovarainministeri *Jiro Viinanen*

N:o 1595

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1993

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/56) 12 §:n 3—7 momentti ja 15 e §:n 5, 10 ja 11 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 12 §:n 3, 6 ja 7 momentti 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (617/91) sekä 4 ja 5 momentti 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1346/90) ja 15 e §:n 5 ja 10 momentti 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (52/85) ja 11 momentti 31 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa (1128/85),

muutetaan 3 a §:n 2 momentti, 11 §:n 1 momentti, 12 §:n 1 momentti, 15 §:n 2—4 momentti, 15 e §:n 1—3 momentti, 16 ja 16 b §, 17 §:n 3, 5 ja 6 momentti, 20 §:n 1 momentti, 22 a ja 23 § sekä 64 §:n 2 momentti ja 64 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 a §:n 2 momentti muutettuna mainituilla 28 päivänä joulukuuta 1990 ja 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetuilla laeilla, 11 §:n 1 momentti, 12 §:n 1 momentti, 17 §:n 3, 5 ja 6 momentti, 20 §:n 1 momentti ja 22 a § mainituissa 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa, 15 §:n 2—4 momentti 31 päivänä joulukuuta 1986 annetussa laissa (1038/86), 15 e §:n 1—3 momentti mainituissa 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa, 16 § muutettuna 11 päivänä joulukuuta 1970 annetulla lailla (768/70) ja mainituilla 31 päivänä joulukuuta 1986 ja 28 päivänä joulukuuta 1990 annetuilla laeilla, 23 § muutettuna mainituilla 31 päivänä joulukuuta 1986 ja 28 päivänä joulukuuta 1990 annetuilla laeilla, 16 b § 29 päivänä joulukuuta 1988 annetussa laissa (1327/88), 64 §:n 2 momentti 9 päivänä tammikuuta 1981 annetussa laissa (1/81) sekä 64 a § 21 päivänä maaliskuuta 1969 annetussa laissa (194/69), sekä

lisätään 11 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa, uusi 6 ja 7 momentti, lakiin uusi 12 a—12 c § sekä 14 b ja 14 c §, 15 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 31 päivänä joulukuuta 1985 annetulla lailla (1122/85) ja mainitulla 31 päivänä joulukuuta 1986 annetulla lailla, uusi 5 ja 6 momentti, 15 b §:ään, sellaisena kuin se on 9 päivänä helmikuuta 1990 annetussa laissa (102/90), uusi 5 momentti ja lakiin uusi 16 d §, sekä 17 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 31 päivänä joulukuuta 1986 annetulla lailla ja 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla, uusi 7 ja 8 momentti sekä lakiin uusi 64 b §, seuraavasti:

3 a §

Tämän lain mukaisen eläkkeen työntekijäin eläkelain vähimmäiseläketurvaa vastaavasta osasta ja kuntoutusrahasta eläkekassa on vastuussa seuraavasti:

1) vanhuuseläkkeestä työntekijälle, joka 1

päivänä heinäkuuta 1962 ei ollut täyttänyt 50 vuotta, siltä osin kuin se perustuu palvelusajan ennen sitä kalenterivuotta, jona työntekijä täyttää 55 vuotta, eläkekassa on vastuussa määrästä, joka vastaa sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien yleisten perusteiden mukaan laskettua eläkevastuuta; lisäksi eläkekassa

on vastuussa siitä eläkkeen määrästä, joka sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkekassan vastuulla olevaan eläkkeen osaan tämän osan arvon säilyvyyden tukemiseksi tai eläkekassan vastuun ulottamiseksi eläkkeeseen myös siltä osin kuin se perustuu palvelusaikaan sen kalenterivuoden jälkeen, jona työntekijä täyttää 54 vuotta, taikka työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke-aikaan;

2) työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 12 a §:ää soveltaen ja sellaisen työttömyyseläkkeen määrän 30/100:sta, joka on myönnetty 12 a §:ää soveltaen näihin eläkkeisiin luetuina myös työntekijäin eläkelain (395/61) ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) perusteella saatavat eläkkeen osat, mutta ei 15 d §:n mukaista korotusta eikä 18 §:n perusteella eläkkeen alkamisen, työttömyyseläkkeen osalta kuitenkin 15 e §:ssä tarkoitettua työttömäksi joutumispäivän, jälkeen annettuja korotuksia, sekä siitä kuntoutusrahan osasta, joka vastaa 12 a §:ää soveltaen myönnetystä työkyvyttömyyseläkkeestä yllä mainitulla tavalla määräytyvää työntekijäin eläkelain vähimmäisturvaa vastaavaa eläkkeen osaa, vastaa yksin eläkekassa; sekä

3) muista vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeistä, lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 2 kohdan ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti maksettavaa määrää, eläkkeiden ja kuntoutusrahan niistä osista, jotka ylittävät 1 ja 2 kohdan mukaiset määrät, perhe-eläkkeestä, osa-aikaeläkkeestä sekä eläkevastuun laskuperusteiden yleisestä muutoksesta ja 1 kohdassa tarkoitettua siirrosta johtuvista kustannuksista vastaa eläkekassa yhdessä työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten kanssa, siten kuin on säädetty työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 kohdassa.

11 §

Eläkkeeseen oikeuttavaksi palveluajaksi luetaan kunkin työsuhteen osalta erikseen aika työsuhteen alkamisesta työsuhteen päättymiseen. Työsuhteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen

työsuhteen katkeamista taikka 15 §:ssä tarkoitettua työkyvyttömyyden tai yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamista. Jos työntekijä jatkaa työntekoa sanotun työkyvyttömyyden alkamisen jälkeen, katsotaan hänen olevan uudessa työsuhteessa. Niin ikään katsotaan työntekijän, joka saa 14 b §:ssä tarkoitettua osa-aikaeläkettä, olevan uudessa tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa hänen jatkaessaan työntekoa osa-aikatyössä.

Työsuhde, joka on jatkunut vähintään kymmenen vuotta sen vuoden loppuun mennessä, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 54 vuoden iän, päätetään sanotun vuoden lopussa. Jollei työsuhde ole edellä mainittuna ajankohtana jatkunut kymmentä vuotta, se päätetään sen vuoden lopussa, jona kymmenen vuotta täyttyy. Työsuhdetta ei kuitenkaan päätetä enää, jos aika työsuhteen päättymisestä 14 §:ssä säädettyyn eläkeikään voi muodostua kolmea vuotta lyhyemmäksi. Työntekijän jatkaessa työntekoaan hänen katsotaan olevan uudessa työsuhteessa. Työsuhdetta ei kuitenkaan katkaista, jos työntekijän palkka on katkaisun jälkeisessä työsuhteessa alentunut sellaisen poikkeuksellisen syyn johdosta, joka on ilmaantunut ennen työsuhteen tässä momentissa tarkoitettua päättämistä, ja jos 16 §:n 3 momentin soveltamisen edellytykset tällöin täyttyvät.

Sen estämättä, mitä 6 momentissa säädetään työsuhteen päättymisestä, katsotaan työsuhteen jatkuneen yhdenjaksoisena työntekijäin eläkelain 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua vuoden aikaa laskettaessa sekä 3 a §:ää ja 11 §:n 5 momenttia sovellettaessa.

12 §

Eläkkeeseen oikeuttavana palvelusaikana ei oteta huomioon aikaa, jolta työntekijällä on työsuhteessa ollessaan oikeus saada työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaista sellaista peruseläkettä, jota määrättäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio (*täysitehoinen eläke*).

12 a §

Jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan tämän työsuhteen perusteella

myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrätessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja 14 §:ssä säädetyn eläkeiän täyttämisen välinen aika (*tuleva aika*).

Edellä 1 momentissa tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut:

1) opintovapaalla (273/79) tarkoitettua opintovapaata;

2) koulutus- ja erorahastosta annetun lain (537/90), valtion virkamieslain (755/86), peruskoululain (476/83) tai lukiolain (477/83) mukaista omaehtoista ammatillista aikuiskoulutusta varten myönnettävää henkilökohtaista tukea;

3) työvoimapolitiitisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/90) mukaista koulutustukea;

4) työttömyysturvalain (602/84) mukaista päivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea enintään 180 päivältä, yhteensä kuitenkin enintään työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä enimmäismäärää vastaavilta päiviltä;

5) työntekijän eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahain (611/91) mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetyskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella; tai

6) sairausvakuutuslain (364/63) mukaista päivärahaa kolmen viimeisen vuoden aikana välittömästi ennen tässä laissa tarkoitettua työkyvyttömyyden alkamista; näihin päiviin rinnastetaan päivät, joilta päivärahaa olisi suoritettu, jollei työntekijä olisi saanut sairausvakuutuslain 27 §:n 1 momentissa tarkoitettua sairaudesta, viasta tai vammasta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi maksettavaa vastaavaa korvausta jonkin muun lain mukaan.

Jos työntekijä on saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 2 momentin perusteella ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 1 tai 2 momentissa tarkoitettu 360 päivää, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi.

Tuleva aika luetaan työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös sellaisen työsuhteen perusteella, jonka päätyttyä työntekijällä on 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen 360 päivän täyttymisen ja työkyvyttömyyden alkamisen

välisen ajan, enintään yhdeksän vuoden pituisen ajan, ollut 15 a §:ssä tarkoitettu kolmea vuotta nuorempi lapsi. Tällöin edellytyksenä on kuitenkin, että:

1) työntekijä on saanut tämän lapsen perusteella sairausvakuutuslain mukaista äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka lasten kotihoidon tuesta annetun lain (797/92) mukaista kotihoidon tukea; ja että

2) tulevaa aikaa ei lueta eläkkeeseen oikeuttavaksi 1—3 momentin mukaan.

Mitä edellä säädetään tulevasta ajasta, sovelletaan vain, jos työntekijä on ennen työkyvyttömyyden alkamista asunut Suomessa vähintään viisi vuotta. Erityisestä syystä Merimieseläkekassa voi kuitenkin päättää, ettei sanottua asumista koskevaa edellytystä sovelleta.

12 b §

Tuleva aika luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi vähintään kuusi kuukautta jatkuneen työsuhteen perusteella.

Tuleva aika luetaan kuitenkin eläkkeeseen oikeuttavaksi kuusi kuukautta lyhyemmän työsuhteen perusteella silloin, kun työntekijällä ei ole ennen tätä työsuhdetta alkaneen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta 12 §:n 1 momentissa tarkoitettuun täysitehoiseen eläkkeeseen.

Jos työntekijä tulevaan aikaan oikeuttavan työsuhteen päätyttyä on myöhemmin toisen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella saavuttanut oikeuden 12 §:n 1 momentissa tarkoitettuun täysitehoiseen eläkkeeseen, ei 12 a §:n säännöksiä sovelleta aikaisempaan työsuhteeseen. Työntekijän katsotaan tällöin saavuttaneen edellä tarkoitettua oikeuden lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaiseen eläketurvaan sinä ajankohtana, jona hänen sanotussa laissa tarkoitetuissa työsuhteissa saamansa ansio yhteensä on ennen työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista noussut sanotun lain 7 §:n 1 momentissa edellytettynä rajamäärään.

Työntekijän, joka on täyttänyt 55 vuotta, ei katsota saavuttaneen 3 momentissa tarkoitettua oikeutta täysitehoiseen eläkkeeseen kuitenkaan sellaisen työ- tai virkasuhteen perusteella, johon työntekijä on työllistetty työllisyyslain (275/87) 18 §:n 3 momentin tai, jos kyseessä on muu työnantaja kuin valtio tai kunta, sitä vastaavan menettelyn mukaisesti (*velvoitettyö*)

ja josta laskettava eläkkeen perusteena oleva palkka on pienempi kuin aikaisemmasta työ- tai virkasuhteesta taikka yrittäjätoiminnasta laskettava vastaava palkka tai tulo. Jos työntekijä ei ole menettänyt oikeuttaan tulevaan aikaan aikaisemman työ- tai virkasuhteen perusteella sillä hetkellä kun hänen velvoite-työnsä alkoi, ei hänen tätä momenttia sovellettaessa katsota menettäneen oikeuttaan tulevaan aikaan aikaisemmasta työ- tai virkasuhteesta velvoitetyn vuoksi.

12 c §

Jos 12 a §:n mukaisesti määrättyä työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava eläkettä vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella, lasketaan sen työsuhteen osalta, johon sanottua pykälää oli sovellettu, eläkkeeseen oikeuttavaksi myös aika, johon hänellä oli oikeus saada aikaisempaa eläkettä.

Jos 12 a §:n mukaisesti määrättyä työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava eläkettä sellaisen uuden työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin aikaisemman eläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, tai jos eläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman perusteella kuin aikaisempi eläke, uusi eläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke.

Jos työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuva 12 §:n 1 momentissa tarkoitettu täysitehoinen eläke määrätään uuden työkyvyttömyyden perusteella samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke, ei aikaisemman eläkkeen päättymisen jälkeen jatkunutta työ- tai virkasuhdetta taikka yrittäjätoimintaa oteta eläkkeeseen oikeuttavana huomioon.

Jos tämän lain mukaista kuntoutusrahaa saaneelle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin kuntoutusrahakauden päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, eläke määrätään niillä perusteilla, joiden mukaan se olisi määrätty, jos työkyvyttömyys olisi alkanut kuntoutuspäätöstä tehtäessä.

14 b §

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on osa-aikatyöhön siirtyneellä 58 mutta ei 65 vuotta täyttäneellä työntekijällä edellyttäen, että

1) hänellä ei ole oikeutta saada työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä;

2) hän on ollut osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden 18 kuukauden aikana vähintään 12 kuukautta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen tai muuhun siihen verrattavaan eläkkeeseen oikeuttavassa kokoaikaisessa ansiotyössä;

3) hänen tämän lain piiriin kuuluvan työsuhteen perusteella otettaisiin eläkettä määrättäessä huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika, jos hän osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä olisi tullut työkyvyttömäksi;

4) hänelle on osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana karttunut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viisi vuotta; lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain alaisissa työsuhteissa saatujen ansioiden perusteella karttumisaika otetaan tällöin huomioon niin kuin sanotun lain 4 §:n 5 momentissa säädetään;

5) hänen työaikansa on vähentynyt tämän lain piiriin kuuluvassa työssä niin, että jäljellä oleva keskimääräinen työaika mukaan lukien myös työaika muussa 2 kohdassa tarkoitettussa ansiotyössä on yhteensä vähintään 4/10 ja enintään 7/10 kokoaikaisesta työstä; työaika lasketaan keskiarvona enintään 16 viikon ajanjaksoilta; jos vaadittava työajan vähennys ei ehdi toteutua mainitun 16 viikon aikana sovellettavan vuorottelujärjestelmän takia, Merimieseläkekassan hallitus voi kussakin tapauksessa erikseen päättää työajan vähennyksen laskemisesta tätä pidemmältä ajalta, jos vaadittava työajan vähennys toteutuu kohtuullisessa ajassa ennalta sovitun vuorottelujärjestelmän puitteissa; tai

6) hänen työaikansa on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua muun kuin tämän lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön piiriin kuuluvassa työssä vähentynyt niin, että jäljellä oleva keskimääräinen työaika on yhteensä vähintään 16 tuntia ja enintään 28 tuntia viikossa; viikoittaisen työajan vaihdellessa jäljellä oleva työaika lasketaan keskiarvona enintään 16 viikon pituiselta ajanjaksoilta;

7) hän ei ole yhdenjaksoisesti poissa työstä kuutta viikkoa pitempää aikaa; tähän kuuden viikon ajanjaksoon ei lueta vuosilomaa, vasti-

kelomaa, osa-aikaisen työsuhteen vuorottelu-järjestelmään sisältyvää palkatonta vapaata eikä aikaa, jolta työntekijä saa sairausajan palkkaa tai sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa; ja että

8) hänen ansiotulonsa on vähentynyt siten, että hänen 5 tai 6 kohdassa tarkoitettusta osa-aikatyöstä saamansa ansiotulo on vähintään 35 ja enintään 70 prosenttia 2 kohdassa tarkoitettujen ansiotulojen yhteenlasketuista vakiintuneista ansiotuloista; työajan vähentyminen ei kuitenkaan saa olennaisesti poiketa ansiotuloissa tapahtuneesta vähennyksestä. Työntekijän katsotaan olevan 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa kokoaikaisessa ansiotyössä, jos hänen työaikansa on ollut asianomaisella alalla normaalisti sovellettavan koko-aikaisen työntekijän enimmäistyöajan pituinen tai jos työntekijä on samanaikaisesti kahdessa tai useammassa 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa ansiotyössä ja hänen yhteenlaskettu työaikansa on vähintään 35 tuntia viikossa.

Osa-aikaeläkettä määrättäessä vakiintuneena ansiotulona pidetään eläkkeen perusteena olevaa palkkaa siitä työsuhteesta, jonka perusteella eläkettä määrättäessä otettaisiin huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika, jos työntekijä osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä olisi tullut työkyvyttömäksi.

Edellä 1 momentin 8 kohdassa säädetyistä edellytyksistä voidaan erityisestä syystä poiketa siten, kuin Merimieseläkekassan hallitus määrää.

14 c §

Osa-aikaeläke myönnetään aikaisintaan sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt 58 vuotta, ei kuitenkaan takautuvasti pitemmältä ajalta kuin osa-aikaeläkkeen hakemista seuraavaa kuukautta edeltäneen kuuden kuukauden ajalta.

Osa-aikaeläke lakkautetaan, jos työntekijä ei enää täytä 14 b §:ssä säädettyjä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke myönnetään samalta ajalta, jolta on maksettu osa-aikaeläkettä, katsotaan osa-aikaeläke työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen osasuorituksiksi. Jos työntekijä täyttää 65 vuotta edelleen jatkaa osa-aikatyötä, muutetaan osa-aikaeläke, sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään, saman suuruisiksi vanhuuseläkkeeksi. Työntekijän lopettaessa osa-aikatyön maksetaan osa-aikaeläkkeen ja myönnettävän vanhuuseläkkeen

erotus siten korotettuna kuin 22 §:n 1 momentissa säädetään ja lisätynä 16 §:n 6 momentissa tai 22 a §:n 2 momentissa tarkoitetuilla määrillä.

Jos osa-aikaeläke on 2 momentin mukaisesti lakkautettu, työntekijällä on oikeus saada uudelleen osa-aikaeläkettä hänen täyttäessään 14 b §:ssä säädetyt edellytykset. Jos osa-aikaeläke alkaa uudelleen kuuden kuukauden kuluessa aikaisemman osa-aikaeläkkeen päättymisestä, eläke myönnetään entisin perustein, jollei 16 d §:n 4 momentista muuta johdu.

15 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 58 vuotta täyttäneellä työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään.

Yksilöllisen varhaiseläkkeen edellytyksenä on, että työntekijä on lopettanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitettun ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmäksi kuin työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä. Lisäksi edellytetään, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan eläkkeeseen oikeuttavana ottaa huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, ei kuitenkaan silloin, kun työntekijällä on oikeus yksilölliseen varhaiseläkkeeseen tai vanhuuseläkkeeseen 65 vuotta alemmassa eläkeiässä työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 2 momentissa tai 3 momentin viimeisessä virkkeessä mainitut eläkkeen saamisen edellytykset. Päätökseen saa hakea muutosta niin kuin 59 §:ssä säädetään. Ennakkopäätös on eläkelaitosta sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työnantajan ja työntekijän

sopiman sitä pitemmän ajan kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Yksilöllistä varhaiseläkettä maksetaan aikaisintaan eläkkeen tai ennakkopäätöksen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Poikkeuksellisesta syystä eläke voidaan maksaa takautuvasti, kuitenkin enintään vuoden ajalta ennen hakemista seuraavaa kuukautta.

Yksilöllisenä varhaiseläkkeenä myönnetty työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jollei eläkkeensaaja enää täytä 2 momentissa säädettyjä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Muutoin eläkkeestä on soveltuvin osin voimassa, mitä täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä säädetään.

15 b §

Perhe-eläkkeeseen ei ole oikeutta henkilöllä, joka on rikoksella tahallisesti aiheuttanut edunjättäjän kuoleman.

15 e §

Oikeus saada työttömyyseläkettä on 60 vuotta täyttäneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä edellyttäen, että

1) hänen työttömyyseläkettään määrättäessä voidaan eläkkeeseen oikeuttavana ottaa huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, ei kuitenkaan silloin, kun työntekijällä on oikeus työttömyyseläkkeeseen työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan;

2) hän on 3 momentissa tarkoitettua työttömäksi joutumista välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana ansainnut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä taikka muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viisi vuotta; lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tarkoittamissa työsuhteissa saatujen ansioiden perusteella ansainta-aika otetaan tällöin huomioon niin kuin sanotun lain 4 §:n 5 momentissa säädetään;

3) hän esittää työvoimaviranomaisen todistuksen siitä, että hän on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa ja ettei hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeutensa työttömyysturvalain (602/84) mukaiseen työttömyyspäivärahaan;

4) hän esittää työttömyyskassan tai kansan-

eläkelaitoksen todistuksen siitä, ettei hänellä työttömyysturvalain 26 §:n 1 ja 2 momentin mukaan enää ole oikeutta työttömyyspäivärahaan.

Työttömyyseläkettä suoritetaan sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana työntekijä täyttää 1 momentissa tarkoitettua eläkkeen saamisen edellytykset. Eläkettä ei kuitenkaan ilman pätevää syytä suoriteta takautuvasti kuutta kuukautta pitemmältä ajalta ennen sen hakemista seuraavaa kuukautta. Jollei tässä pykälässä muuta säädetä, työttömyyseläkkeestä ja sen saajasta on soveltuvin osin voimassa, mitä työkyvyttömyyseläkkeestä ja sen saajasta säädetään.

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka työntekijälle olisi myönnetty, jos hänellä työttömäksi joutuessaan olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Eläkettä määrättäessä työntekijän katsotaan joutuneen työttömäksi sinä päivänä, jolta hänelle on ensimmäisen kerran suoritettu työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea 60 viimeksi kuluneen viikon aikana laskettuna päivästä, joka on aikaisintaan kuukautta ennen 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua työvoimaviranomaisen todistuksen antamispäivää.

16 §

Eläkkeen määrä on jokaiselta täydeltä eläkkeeseen oikeuttavalta palvelusajan kuukaudesta 1/6 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta edellyttäen, että työntekijä jää vanhuuseläkkeelle tämän lain alaisesta työsuhteesta tai hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa 12 a §:n mukaisesti otetaan huomioon eläkeikään jäljellä oleva aika.

Eläkkeen perusteena oleva palkka (*eläkepalkka*) määrätään kustakin työsuhteesta erikseen käyttäen enintään neljän viimeisen kalenterivuoden keskimääräistä ansiota kuukautta kohden. Edellä mainitut ansiot tarkistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisesti. Jollei työsuhde ole jatkunut neljää vuotta, eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään samalla tavoin koko työsuhteen ansioiden perusteella. Eläkkeen perusteena olevaa palkkaa määrättäessä ei kuitenkaan oteta huomioon aikaa, jolta työntekijällä on ollut oikeus saada 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua täysitehoista eläkettä. Jos työsuhde on päätetty 11 §:n 6 momentin

nojalla, katsotaan sen kuitenkin tätä momenttia sovellettaessa jatkuneen yhdenjaksoisesti, jos eläkkeen määrä siten laskettuna on suurempi. Milloin työsuhde päättyy eläketapahtumaan, lasketaan eläkepalkka vastaavalla tavalla lukematta kuitenkaan eläketapahtumavuotta työsuhteen jatkumisaikaan, jos työsuhde näin laskettuna jatkuu vähintään kahden kalenterivuoden aikana. Asetuksella säädetään tarkemmin eläkkeen perusteena olevan palkan laske- misesta.

Jos työntekijän tai edunsaajan ilmoituksen johdosta tulee selvitetyn, että eläkepalkka on työntekijän tai edunjäntäjän tämän lain alaisessa työsuhteessa jonkin enintään kymmenen vuotta ennen eläketapahtumaa ilmaantuneen poikkeuksellisen syyn vuoksi alempi kuin hänen 18 §:n mukaisesti tarkistettu eläkepalkkan- sa samassa työsuhteessa ennen tällaisen syyn ilmaantumista, niin pitkänä aikana, että suu- rempaa palkkaa voitiin pitää vakiintuneena, ja jos tällä seikalla on merkittävä vaikutus eläke- turvaan, pidetään eläkepalkkana sanotussa työsuhteessa sitä keskimääräistä työansiota, joka hänellä olisi ollut, jollei mainittua syytä olisi esiintynyt. Mitä tässä momentissa sääde- tään, noudatetaan myös sanottua aikaisemmin ilmaantuneesta poikkeuksellisesta syystä aiheu- tuneen ansiotason muutoksen johdosta, jos työntekijä tai edunsaaja esittää siitä riittäväksi katsottavan selvityksen. Jos tulee selvitetyn, että eläkepalkka poikkeuksellisesta syystä on vastaavalla tavalla korkeampi kuin edellä tar- koitettu vakiintunut työansio, voidaan eläke- palkkaa samalla tavoin alentaa. Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia mää- räyksiä tämän momentin soveltamisesta.

Jos 2 momentissa tarkoitettuihin kalenteri- vuosiin sisältyy merimieslain 32 §:ssä tarkoitet- tua palkatonta erityisäitiys-, äitiys- tai vanhem- painlomia taikka hoitovapaata, eläkkeen pe- rusteena oleva palkka lasketaan 2 momentista poiketen siten, että kalenterivuosina otetaan huomioon enintään neljä viimeistä sellaista kalenterivuotta, joihin ei sisälly mainittua pal- katonta aikaa. Jos kuitenkin tällaista palkaton- ta aikaa sisältyy työsuhteen kaikkiin kalenteri- vuosiin tai valituksi tulleista vuosista mikään ei sisälly työsuhteen neljään viimeiseen kalenteri- vuoteen, eläkepalkkana pidetään sitä työssä- oloaikaista keskimääräistä ansiota, joka vastaa vakiintunutta ansiotasoa ennen työsuhteen päättymistä. Eläkepalkka määrätään kuitenkin 2 tai 3 momentin edellytysten mukaisesti, jos se

niin laskettuna on suurempi. Eläketurvakeskus antaa tarkemmat ohjeet tämän momentin so- veltamisesta.

Jos tuleva aika luetaan eläkkeeseen oikeut- tavaksi ajaksi kuutta kuukautta lyhyemmän työsuhteen perusteella, eläkepalkka määrätään tulevalta ajalta 12 a §:ssä tarkoitetun 360 päi- vän ja sitä edeltäneen vuoden aikana jatkuneis- ta tämän lain alaisista työsuhteista. Eläkepalk- kana käytetään tällöin sanotun tarkastelujak- son aikana jatkuneiden työsuhteiden eläkkee- seen oikeuttavilla ajoilla painotettujen 2 mo- mentin mukaan määräytyvien palkkojen kuu- kautta kohden laskettua keskimäärää, jolloin tarkastelujaksolta näistä työsuhteista otetaan aikana huomioon täydet kuukaudet, kuitenkin yhteensä enintään kaksitoista kuukautta lasket- tuna eläketapahtumasta. Jos työntekijä on sa- nottuna aikana ollut samanaikaisesti kahdessa tai useammassa tämän lain alaisessa työsuh- teessa, lasketaan tätä momenttia sovellettaessa näiden työsuhteiden eläkepalkat samanaikai- sesti jatkuneelta eläkkeeseen oikeuttavalta ajal- ta yhteen.

Osa-aikaeläkettä saaneen työntekijän van- huus- tai työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään määrä, joka on eläkkeen perusteena olevasta palkasta 1/8 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, joita työntekijä on saanut osa-aikaeläkettä. Tällöin eläkkeen perusteena olevana palkkana pidetään sitä 16 d §:n 1 momentin mukaista ansiotulojen erotusta, jonka perusteella työntekijän osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran määrätty.

16 b §

Muuta kuin osa-aikaeläkettä korotetaan työ- eläkelisällä, jos työntekijä on saanut

1) työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa;

2) työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista ansiotukea;

3) koulutus- ja erorahastosta annetun lain, valtion virkamieslain, peruskoululain tai lukio- lain mukaista omaehtoista ammatillista aikuis- koulutusta varten myönnettävää henkilökoh- taista tukea; tai

4) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön ja eläke- sääntöjen tai kuntoutusrahalain mukaista kun- toutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta ta- paturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella,

ei kuitenkaan, jos kuntoutusrahaa on maksettu eläkkeen lisänä.

Edellä 1 momentissa mainittu etuus ei oikeuta työeläkelisään, jos etuus on maksettu:

1) ajalta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona työntekijä on täyttänyt 23 vuotta;

2) ajalta ennen sitä kalenterivuotta, jona työntekijällä on ollut ensimmäinen työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava virka- tai työsuhde taikka yrittäjätoiminta, tai sanotulta kalenterivuodelta;

3) kalenterivuodelta, jonka ajan työntekijä on ollut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön alaisessa virka- tai työsuhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, jollei työntekijä ole samana kalenterivuonna ansainnut lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista palkkaa vähintään sanotun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua rajamäärää; eikä

4) eläketapahtuman sattumisvuodelta.

Työeläkelisä lasketaan kertomalla eläkkeen määrä niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu (*etuuskuukaudet*) ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan työntekijän 23 vuoden iän täyttämistä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteenlasketun lukumäärän perusteella, joilta työntekijä on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.

Työttömyysturvalain 18 §:ssä tarkoitettua lyhennettyä työpäivää tekevän ja saman lain 19 §:ssä tarkoitettua osa-aikatyötä vastaanottaneen työntekijän työttömyyspäivien lukumääränä käytetään saatuja päivärahvoja vastaavien täysien päivärahojen lukumäärää.

16 d §

Osa-aikaeläkkeen määrä on, jollei 2 tai 3 momentissa muuta johdu, 50 prosenttia 14 b §:n 3 momentin mukaan määritellyn tämän lain piiriin kuuluvasta ansiotyöstä saadun vakiintuneen ansiotulon ja työntekijäin eläke-

lain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen piiriin kuuluvasta osa-aikaisesta ansiotyöstä saadun ansiotulon erotuksesta.

Jos työntekijä on ennen osa-aikatyötä ollut samanaikaisesti kahdessa tai useammassa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen piiriin kuuluvassa sellaisessa ansiotyössä, jonka perusteella eläkettä määrättäessä otettaisiin huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä, osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan erotuksesta, joka saadaan vähentämällä mainituista töistä saatujen ansiotulojen yhteismäärästä osa-aikatyön aikaisten ansiotulojen yhteismäärää. Erotus jaetaan ansionalenemien suhteessa niiden mainittujen lakien, eläkeohjesäännön ja eläkesääntöjen mukaisiin osiin, joiden perusteella työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, kuitenkin enintään siihen määrään saakka, joka vastaa kunkin lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön piirissä tapahtunutta ansionalenemaa.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia siitä työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti yhteensovitetusta eläkkeestä, joka työntekijälle on karttunut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaan osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan ja tässä tarkoitettu rajaus vähentää osa-aikaeläkettä, vähennys tehdään näiden lakien ja sääntöjen kesken niiden mukaan ansaittujen eläkeoikeuksien suhteessa.

Osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan uudelleen, jos osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön ansiotuloissa on tapahtunut muutos, joka olennaisesti poikkeaa yleisestä palkkakehityksestä, tai ansiotuloissa on tapahtunut muutos, jonka perusteella hän saa oikeuden osa-aikaeläkkeeseen sellaisen lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön nojalla, josta hänellä ei aikaisemmin ole ollut oikeutta osa-aikaeläkkeeseen. Vakiintuneena ansiotulona pidetään tällöin ansiotuloa, joka oli perusteena osa-aikaeläkettä ensimmäistä kertaa määrättäessä.

17 §

— — — — —
Jos tämän lain mukainen eläke myönnetään

soveltaen 1 momenttia, on eläkkeen määrä kultakin täydeltä eläkkeeseen oikeuttavan palvelusajan kuukaudesta 1/8 prosenttia 16 §:n 2 momentissa tarkoitettusta eläkkeen perusteena olevasta palkasta ja 5/24 prosenttia sen vuoden alusta, jona työntekijä täyttää 60 vuotta. Eläkkeen määrä on kuitenkin 1/8 prosenttia siltä osin kuin eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan 12 c §:n 1 momentin perusteella aika, jolta työntekijä on saanut täysitehoista eläkettä.

Osa-aikaeläkettä saaneen työntekijän vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään määrä, joka on eläkkeen perusteena olevasta palkasta 1/8 prosenttia jokaiselta kuukaudesta, jolta työntekijä on saanut osa-aikaeläkettä. Tällöin eläkkeen perusteena olevana palkkana pidetään sitä 16 d §:n 1 momentin mukaista ansiotulojen erotusta, jonka perusteella työntekijän osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran määrätty.

Jos työntekijällä on oikeus saada eläkettä kahden tai useamman työsuhteen perusteella, määräytyy hänen oikeutensa eläkkeeseen jokaisen työsuhteen osalta viimeiseen työsuhteeseen liittyvien ehtojen mukaisesti. Jos eläketurvan pääoma-arvo tällöin huomattavasti muuttuisi ja työntekijän viimeinen työsuhde on vakuutettu työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain mukaisesti, muutetaan tämän lain mukaisen vapaakirja-eläkkeen määrä siten, että alkuperäinen pääoma-arvo säilyy.

Mitä 6 momentissa säädetään, koskee myös työntekijöitä, joiden viimeinen työ- tai virkasuhde on vakuutettu kunnallisten viranhaltijoiden ja työntekijäin eläkelain tai valtion eläkelain mukaisesti, vapaakirjana myönnettäviä vanhuuseläkkeitä, jos viimeisen työ- tai virkasuhteen eläkeikä on alempi kuin 60 vuotta ja sen pätevyysvaatimuksena on ollut tämän lain mukaisen meripalvelun edellyttävä tutkin- to tai tietty määrä tämän lain mukaista meripalvelua.

Vapaakirjan ehdot ja sen laskemista varten tarvittavat perusteet vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö Merimieseläkekassan esityksestä.

20 §

Kunkin työsuhteen osalta erikseen määrätty eläkkeet lasketaan yhteen. Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen enimmäismäärä on kuitenkin 50 prosenttia työntekijän neljän viimeisen

meripalveluvuoden eri työsuhteiden yhteenlaskettujen palkkojen keskimääräisestä kuukausipalkasta. Milloin viimeinen työsuhde on päättynyt eläketapahtumaan, lasketaan tässä momentissa tarkoitettu keskimääräinen kuukausipalkka vastaavalla tavalla lukematta kuitenkaan eläketapahtumavuotta työsuhteen jatkumisaikaan, jos työsuhde näin laskettuna jatkuu vähintään kahden kalenterivuoden aikana. Jos edellä mainittu keskimääräinen kuukausipalkka on olennaisesti alhaisempi tai korkeampi kuin se palkka, jota vakuutettu on saanut merimiestoimesta niin pitkänä aikana, että korkeampaa tai alhaisempaa palkkaa on voitu pitää vakiintuneena, pidetään keskimääräisenä kuukausipalkkana sitä keskimääräistä työansiota, joka hänellä olisi ollut, jollei muutosta olisi esiintynyt. Jos eläke on kuitenkin määrätty 17 tai 22 a §:n mukaisesti, eläkkeen enimmäismäärä on 60 prosenttia työntekijäin eläkelain 8 §:ssä tarkoitettusta yhteensovitusperusteesta.

22 a §

Sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään, vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen vähimmäismäärä on jokaiselta täydeltä eläkkeeseen oikeuttavalta palvelusajan kuukaudesta 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta ja 5/24 prosenttia sen vuoden alusta, jona työntekijä täyttää 60 vuotta. Eläkkeen määrä on kuitenkin 1/8 prosenttia siltä osin kuin eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan 12 a §:n 1 momentissa tarkoitettu tuleva aika tai 12 c §:n 1 momentin perusteella aika, jolta työntekijä on saanut täysitehoista eläkettä. Tällöin eläke lasketaan kunkin tämän lain alaisen työsuhteen osalta erikseen ottamalla huomioon aika, jonka työsuhde on jatkunut työntekijän täytettyä 23 vuotta, kuitenkin enintään 14 §:n 1 momentissa tarkoitettuun eläkeikään saakka. Lisäksi huomioon otetaan 15 d §:n mukainen lapsikorotus ja 22 §:ssä tarkoitettu lykkäyskorotus, joka lasketaan edellisessä lauseessa tarkoitettusta eläkeiästä lukien.

Osa-aikaeläkettä saaneen työntekijän vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään määrä, joka on eläkkeen perusteena olevasta palkasta 1/8 prosenttia jokaiselta kuukaudesta, jolta työntekijä on saanut osa-aikaeläkettä. Tällöin eläkkeen perusteena olevana palkkana pidetään sitä 16 d §:n 1 momentin mukaista ansiotulojen erotusta, jonka perusteella työntekijän

kijain osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran määrätty.

23 §

Työkyvyttömyyseläke myönnetään joko täytenä eläkkeenä tai osaeläkkeenä. Täysi työkyvyttömyyseläke, joka määräytyy 16 §:n 1 momentin mukaisesti, myönnetään vakuutetulle, jonka ansiomahdollisuudet ovat alentuneet enemmän kuin kahdella kolmanneksella. Niin ikään yksilöllinen varhaiseläke myönnetään täytenä työkyvyttömyyseläkkeenä. Muussa tapauksessa työkyvyttömyyseläke myönnetään osaeläkkeenä, joka on puolet täydestä eläkkeestä.

Jos yksilöllisen varhaiseläkkeen saaja menee ansiotyöhön ja ansaitsee työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun markkamäärän tai sitä enemmän, voidaan sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, yksilöllinen varhaiseläke maksaa 1 momentin mukaisen osaeläkkeen suuruisena. Jos kuitenkin eläkkeensaajan ansiotulot ylittävät 2/3 eläkkeen perusteena olevasta palkasta, eläkettä ei makseta ja se jätetään lepäämään.

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyky muuttuu siten, että muutoksella 1 momentin mukaan on vaikutusta eläkkeen suuruuteen, ja jos muutoksen, kun otetaan huomioon myös jo kulunut aika, voidaan arvioida jäävän pysyväksi ainakin vuoden ajaksi, tarkistetaan eläkkeen määrä eläkkeensaajan hakemuksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta muutosta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jollei 28 §:n 3—7 momentin säännöksistä muuta johdu. Eläkettä ei kuitenkaan alenneta ajalta, jolta sitä on jo suoritettu, eikä koroteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemuksesta tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltäneiltä kuudelta kuukaudelta. Osaeläkkeenä myönnetty työkyvyttömyyseläke muutetaan eläkkeensaajan hakemuksesta yksilölliseksi varhaiseläkkeeksi sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jona eläkkeensaaja on täyttänyt 15 §:n 2 ja 3 momentissa säädetty edellytykset, ei kuitenkaan takautuvasti kuutta kuukautta pitemmältä ajalta ennen hakemusta.

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, se voidaan maksaa osaeläkkeenä vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Osaeläke voidaan maksaa täytenä eläkkeenä työntekijäin eläkelain 4 l §:n 2 momentissa tarkoitetun kuntoutuksen ajalta.

Kun yksilöllisen varhaiseläkkeen saaja menee

ansiotyöhön, jonka vuoksi 2 momentin mukaan eläke olisi maksettava osaeläkkeen suuruisena tai sitä ei saisi maksaa lainkaan, eläkelaitos muuttaa eläkkeen määrän tai keskeyttää eläkkeen maksamisen seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen. Näissä tapauksissa eläkelaitos voi periä aiheettomasti maksetut eläke-erät takaisin eläkkeensaajan ansiotyöhön ryhtymisestä lukien.

Työnteon lakatessa tai vähentyessä siten, että työntekijällä on oikeus saada yksilöllistä varhaiseläkettä täytenä tai osaeläkkeen suuruisena, lepäävänä olevaa yksilöllistä varhaiseläkettä ryhdytään maksamaan hakemista seuraavan kuukauden alusta. Poikkeuksellisesta syystä eläke voidaan maksaa takautuvasti, kuitenkin enintään vuoden ajalta ennen hakemista seuraavaa kuukautta.

Lepäävänä oleva yksilöllinen varhaiseläke voidaan eläkkeensaajan hakemuksesta lakkauttaa hakemista seuraavan kuukauden alusta. Jollei lepäävänä olevaa yksilöllistä varhaiseläkettä ole vaadittu maksettavaksi uudelleen viiden vuoden kuluessa keskeyttämisestä, varhaiseläke katsotaan ilman eri päätöstä lakanneeksi sanotun ajan kuluttua.

Työkyvyttömyyseläke muutetaan vanhuuseläkkeeksi sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jona eläkkeensaaja on täyttänyt 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän.

64 §

Työnantaja on velvollinen antamaan merimieseläkekassalle ja tämän lain mukaiselle valitusviranomaiselle kaikki ne tiedot, jotka ovat tarpeen tämän lain toimeenpanoa varten. Sanoituilla laitoksilla on oikeus tarkastaa työnantajan kirjoista tietojen oikeellisuus. Siltä osin kuin työnantaja jättää sanotut tiedot toimittamatta tai toimittaa ne myöhemmin kuin asetuksessa tarkemmin säädetään, työnantajalle voidaan määrätä arvion perusteella enintään kaksinkertaiseksi korotettu vakuutusmaksu siten kuin 7 §:ssä säädetään. Mitä edellä säädetään työnantajasta, koskee soveltuvin osin myös 12 a ja 16 b §:ssä tarkoitettuja etuuksia myöntäviä viranomaisia ja laitoksia.

64 a §

Eläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan Merimieseläkekassalle sellaisista muutoksista,

jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada eläkettä, tai eläkkeen määrään.

Merimieseläkekassa voi vaatia eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista ja selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää eläkkeen saamisen edellytykset. Jollei eläkkeensaaja ole toimittanut sanottua selvitystä Merimieseläkekassalle sen määräämässä kohtuullisessa ajassa, Merimieseläkekassa voi päättää, että eläkkeen suorittaminen keskeytetään, kunnes selvitys on toimitettu.

Työnantaja on myös velvollinen antamaan Merimieseläkekassalle sen pyynnöstä 2 momentissa tarkoitettuja eläkkeen maksamiseen tarvittavia tietoja.

64 b §

Asetuksella voidaan säätää sellaisia poikkeuksia tämän lain säännöksistä, jotka johtuvat vieraan valtion kanssa tehdystä vastavuoroisesta sopimuksesta.

Tämän lain nojalla annettavalla asetuksella säädetyt poikkeukset voidaan määrätä taannehtivasti noudatettaviksi, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä tammikuuta 1969 lukien.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Tätä lakia sovelletaan sellaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu lain tultua voimaan. Tämän lain 23 §:n 2, 5, 6 ja 7 momenttia sovelletaan kuitenkin myös eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 1994 54 vuotta täyttäneen työntekijän työsuhde on sanottuna päivänä jatkunut vähintään kymmenen vuotta, päätetään työsuhde 11 §:n 6 momentin mukaisesti vuoden 1994 lopussa.

Ennen tämän lain voimaantuloa 55 vuotta täyttäneeseen työntekijään, jolla tämän lain

voimaan tullessa on oikeus työttömyysturvain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen, sovelletaan edelleen 15 e §:ää, sellaisena kuin se on voimassa tämän lain voimaan tullessa. Säännöstä sovellettaessa työntekijällä katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös työttömyysturvain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuajana ja 1 päivänä tammikuuta 1994.

Tämän lain 15 §:n 4 momenttia sovelletaan ennakkopäätökseen, joka annetaan tämän lain voimassa ollessa.

Sen estämättä, mitä 15 §:n 2 momentissa säädetään yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikärajaista, säilyttää vuonna 1939 tai sitä ennen syntynyt työntekijä oikeuden saada yksilöllistä varhaiseläkettä 55 vuotta täytettyään. Tämän lain 15 §:n 4 momenttia sovelletaan ennakkopäätökseen, joka annetaan tämän lain voimassa ollessa.

Tämän lain 17 §:n 3 momenttia ja 22 a §:ää sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1994, kuitenkin siten, että niitä sovelletaan sellaisina kuin ne ovat voimassa tämän lain voimaan tullessa siltä osin kuin palvelusaikaa on laskettava ennen 1 päivää tammikuuta 1994.

Sovellettaessa 16 b §:n säännöksiä ei ajalta ennen tämän lain voimaantuloa maksettuja sanotun pykälän 1 momentin 2, 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuja etuuksia oteta huomioon.

Tätä lakia sovelletaan myös sellaisiin perhe-eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

Tämän lain 3 a §:n 2 momentin 2 kohtaa sovellettaessa otetaan huomioon ne työttömyyseläkkeet, joissa eläketapahtuman ja eläkeiän täyttymisen välinen aika on otettu huomioon 1 päivänä heinäkuuta 1989 tai sen jälkeen päättyneen työsuhteen perusteella.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1993

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

N:o 1675

Laki

evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1993

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/66) 2 ja 10 §, sellaisina kuin ne ovat, 2 § muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla (1601/92) ja 10 § 16 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa (564/89), sekä lisätään lakiin uudet 4 a, 5 c, 5 d, 7 a, 7 b, 7 c, 8 a ja 8 b § seuraavasti:

2 §

Jos edunsaaja, jolla on eläkeaikaa vähintään yksi kuukausi, on saanut valtion eläkelain 8 §:n 5 momentissa (1528/93) mainittujen säännösten nojalla myönnetyn vanhuuseläkkeen, jonka määrä on laskettu valtion eläkelain 10 §:n 2 momenttia, tai sitä vastaavien valtion eläkelain 8 §:n 5 momentissa mainittujen muiden lakien säännöksiä tai eläkesääntöjen määräyksiä soveltaen, hänellä on palveluksen päätyttyä oikeus myös tämän lain mukaiseen vanhuuseläkkeeseen riippumatta siitä, onko hän saavuttanut eläkeikänsä.

4 a §

Sen estämättä, mitä virka- tai työsuhteesta muutoin johtuu, tätä lakia sovellettaessa katsotaan palvelus alkaneeksi silloin, kun viranhaltija on ryhtynyt hoitamaan virkaansa tai työntekijä suorittamaan työtänsä. Jos kuukauden ensimmäinen päivä on sunnuntai-, pyhä-

tai juhlapäivä taikka muu vapaapäivä eikä viranhaltija sen vuoksi ole voinut ryhtyä hoitamaan virkaansa tai työntekijä suorittamaan työtänsä sanottuna päivänä, katsotaan palvelus tästä huolimatta alkaneeksi kuukauden ensimmäisenä päivänä. Vastaavasti katsotaan palveluksen päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen palveluksen katkeamista, työkyvyttömyyden tai yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamista tai osaaikatyöhön siirtymistä.

5 c §

Jos edunsaajalla on oikeus saada työntekijän eläkelain 8 §:n 1 momentissa (612/91) tarkoitettua päivärahaa, tapaturmaeläkettä, korvausta, ansionmenetykskorvausta tai elinkorkea, voidaan tämän lain mukainen eläke sen estämättä, mitä valtion eläkelain 11 ja 12 §:ssä on säädetty, suorittaa ottamatta huomioon sanottua etuutta, kunnes sen määrä on lopul-

lisesti ratkaistu. Edunsaajan oikeus sanottuun etuuteen siirtyy kirkkohallitukselle siltä osin kuin etuus olisi yhteensovituksessa vähentänyt eläkettä.

5 d §

Jos edunsaaja on alaikäinen taikka jos hän sairauden tai muun syyn takia ei pysty itse hakemaan eläkettä ja jollei hänellä ole huoltajaa tai tätä tarkoitusta varten määrättyä uskotua miestä, voi kirkkohallituksen hyväksymä edunsaajan lähiomainen tai muu hänestä pääasiallisesti huolehtiva henkilö edunvalvojana käyttää edunsaajan puhevaltaa tämän lain mukaista eläkettä koskevassa asiassa.

7 a §

Jos eläkettä koskeva lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisesti ei ole lainmukainen, kirkkohallitus saa ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi, jos on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä.

Jos kirkkohallitus on tehnyt esityksen eläkettä koskevan lainvoimaisen päätöksen purkamisesta, se voi, kunnes asia on ratkaistu, keskeyttää eläkkeen maksamisen tai maksaa eläkkeen sen suuruisena kuin purkuesityksen mukaan on pidettävä oikeana.

7 b §

Kirkkohallituksen tämän lain nojalla myöntämän etuuden takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin riita-asiassa annettu lainvoiman saanut tuomio.

7 c §

Aiheettomasti maksettu etuus saadaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Kulloinkin suoritettavasta eläke-erästä ei kuitenkaan saa edunsaajan suostumuksetta vähentää enempää kuin kuudesosan siitä eläke-erän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakoperintälain (418/59) nojalla pidätetty ennakko tai rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/78) nojalla lähdevero.

Aiheettomasti maksettu etuuden määrä voidaan jättää takaisin perimättä, jos sen myöntämisen tai maksamisen ei ole katsottava joh-

tuneen edunsaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai takaisin perittävä määrä on vähäinen.

8 a §

Tämän lain 1 §:ssä tarkoitettu kirkon eläkejärjestelmän piiriin kuuluva henkilö on velvollinen suorittamaan kirkon keskusrahastolle työntekijän eläkemaksun, joka on työntekijäin eläkelain (395/61) 12 b §:n 1 momentissa säädetyn eläkemaksuprosentin suuruinen osa 2 momentissa säädetävästä työntekijän palkasta.

Työnantaja pidättää palkanmaksun yhteydessä työntekijäin eläkemaksun palveluksessaan olevan henkilön ennakoperintälain 4 §:n tarkoittamasta palkasta ja rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua palkasta ja tiilitää sen kirkon keskusrahastolle kirkkohallituksen määräämällä tavalla.

Lain soveltamispiiriin kuuluva henkilö voi vaatia oikaisua työntekijän eläkemaksuun kirkkohallitukselta. Haettaessa muutosta oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen noudatetaan soveltuvin osin, mitä kirkkolaissa on muutoksenhausta säädetty.

8 b §

Eläkemaksusta, joka muodostuu 8 §:ssä tarkoitettua työnantajan eläkemaksusta ja 8 a §:ssä mainitusta työntekijän eläkemaksusta, vastaa kirkon keskusrahastolle työnantaja niin kuin työnantajan eläkemaksusta on säädetty.

Työntekijäin eläkemaksusta koostuvista varoista siirretään eläkerahastoon vähintään sama suhteellinen osuus kuin työnantajien eläkemaksusta.

10 §

Valtion, kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomainen tai laitos, eläketurvakeskus, vakuutus- ja eläkelaitos, yksityinen työnantaja, sairaala, virkasuhteessa oleva lääkäri sekä valtion eläkelain 5 a ja 10 a §:ssä tarkoitettuja etuuksia myöntävät viranomaiset ja laitokset ovat velvolliset pyynnöstä antamaan maksutta kirkkohallitukselle hallussaan olevat käsiteltävänä olevan asian ratkaisuun tai eläkkeen maksamiseen vaikuttavat tiedot. Lääkärinlausunnosta ja -todistuksesta on kuitenkin suoritettava kohtuullinen korvaus.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Sen estämättä, mitä evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain muuttamisesta 6 päivänä kesäkuuta 1989 annetun lain (564/89) voimaantulosäännöksessä säädetään, valintaoikeutta ja mainitussa voimaantulosäännöksessä tarkoitettujen eläkeikää koskevien säännösten soveltamisen edellytyksenä ei ole, että edunsaajalla on oikeus eläkkeeseen valtion eläkelain 10 §:n 2 momenttia soveltaen. Mainittuja valintaoikeutta ja eläkeikää koskevia säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta vuoden 1939 jälkeen syntyneeseen 1 päivänä tammikuuta 1994 voimaan tulevan valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1528/93) 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuun uuteen edunsaajaan eikä edunsaajaan, joka on saanut evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain mukaista osa-aikaeläkettä tai yksilöllistä varhaiseläkettä. Tässä momentissa tarkoitettua eläkeiän valintaan oikeutetun edunsaajan eläkekarttuma on vähintään 60 prosenttia, jos hänellä on evankelis-luterilaisen kirkon eläke-

lain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusajaa vähintään 30 vuotta. Puuttuva karttuma lisätään edunsaajan viimeiseen palvelukseen. Tätä momenttia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1995.

Tämän lain 7 c §:ää sovelletaan päätökseen, joka on annettu lain voimaantulon jälkeen ja 8 a ja 8 b §:iä palkkaan, joka on maksettu lain voimassa ollessa.

Valtion eläkelain 1 §:n 3 momentissa, sellaisena kuin se on muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1528/93), tarkoitettulle vanhalle edunsaajalle myönnettävää eläkettä pidetään evankelis-luterilaisen kirkon eläkeasetuksen 2 §:ää, sellaisena kuin se on muutettuna 23 päivänä tammikuuta 1981 annetussa asetuksessa (68/81), sovellettaessa valtion eläkelain 10 §:n 2 momenttia soveltaen myönnettävänä eläkkeenä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Tytti Isohookana-Asunmaa*